

Scouting in de praktijk

*Een onderzoek naar de kwaliteit van
het activiteitenprogramma in
Scoutinggroepen*

E. Lepelaar - juli 2019

In 2010 is een nieuwe Scouting spelvisie en –methode ontwikkeld. Met dit onderzoek wordt inzicht verkregen in de toepassing van de op de spelvisie gebaseerde nieuwe spelmethode sinds de introductie in 2010, de huidige kwaliteit van de activiteitenprogramma's en de ondersteuningsbehoeften hiervoor vanuit Scoutinggroepen. In totaal hebben bijna 4000 respondenten aan het onderzoek deelgenomen.

HET ONDERZOEK

De vertaling van het begrip 'kwaliteit van de activiteitenprogramma's' in het onderzoek is daarbij gebaseerd op de toekomstvisie 'Scouts uit te dagen zich persoonlijk te ontwikkelen en daarbij met elkaar veel plezier te beleven'. Hiervoor zijn in het onderzoek 4 kwaliteitskenmerken gehanteerd:

- Plezier (hoe 'leuk' vinden de leden de activiteitenprogramma's).
- Uitdaging en ontwikkeling (voelen leden zich uitgedaagd en wat leren ze van Scouting).
- Spelvisie- en methode, dat wil zeggen: zijn de activiteitenprogramma's gebaseerd op de elementen van de spelvisie en –methode.
- Eigen waardering van de kwaliteit van de activiteitenprogramma's door leden en ouders.

BELANGRIJKSTE UITKOMSTEN

- De elementen van de spelmethode en doorlopende leerlijn komen in de activiteitenprogramma's van veel groepen naar voren.
- De kwaliteit van de activiteitenprogramma's in de speltakken worden door de ouders, jeugd- en kaderleden en praktijkbegeleiders over het algemeen als zeer positief beoordeeld.
- De activiteiten worden door leden van alle speltakken meestal (erg) leuk gevonden en de (bege)leiding (erg) aardig.
- De elementen van de Scoutingmethode en de doorlopende leerlijn komen in de activiteitenprogramma's van de oudere speltakken (explorers en roverscouts) minder goed uit de verf.
- De speltips in @-scout en activiteitenbank, het insignepakket en de workshops en trainingen worden veelvuldig gebruikt.
- Er worden vele vormen van ondersteuning vanuit de vereniging geboden, maar het landelijk beleid blijkt aan de andere kant niet altijd aan te sluiten bij de praktijk en de ondersteuningsbehoeften van de groepen.
- Naast ondersteuning in de vorm van producten, diensten en beleid, blijken ouders van jeugdleden vaak een extra hulpbron voor de groep te zijn. Ouders blijken daarbij nog veel meer en vaker te willen helpen als dat nodig is.
- Tot slot is de behoefte aan een eigen identiteit door waterscouts het vermelden waard. Slechts een kwart van de waterscouts vindt het belangrijk om samen met de land- en luchtscouts één vereniging te vormen.

LIFESKILLS

De top zeven van de belangrijkste dingen die leidinggevendens tijdens hun lidmaatschap bij Scouting hebben geleerd voor 'later' in hun leven, de 'lifeskills':

1. Samenwerken
2. Leiderschap
3. Organiseren
4. Zelfstandigheid
5. Sociale vaardigheden
6. Outdoorskills
7. Creativiteit

SCOUTING NEDERLAND

Scouting Nederland is de grootste jeugd- en jongerenorganisatie van Nederland en heeft meer dan 100.000 leden, verdeeld over ruim 1.000 groepen door heel Nederland.

Scouting heeft meer dan 25.000 enthousiaste vrijwilligers. Zij zijn actief op lokaal, regionaal, maar ook landelijk niveau.

Scouting staat voor uitdaging! Bij Scouting besteden kinderen en jongeren op een actieve en uitdagende manier hun vrije tijd in de natuur. Ze hebben veel plezier met elkaar en leren om samen te werken en respect te hebben voor de ander. Zo ontwikkelen de kinderen en jongeren zich op een natuurlijke manier tot zelfstandige mensen en krijgen ze de ruimte om te ontdekken en te leren.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Onderzoek Scouting in de praktijk	5
1.1 Aanleiding en doelstelling onderzoek	5
1.2 Voorbereiding	5
1.3 Spelkwaliteit	5
1.4 Kwaliteit van ondersteuning	6
1.5 Onderzoeksgroep	6
1.6 Onderzoeksmethode	6
2 Resultaten (ouders van) bevers, welpen en scouts	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Hoe leuk vinden bevers, welpen en scouts Scouting?	7
2.3 Aandeel in het activiteitenprogramma	8
2.4 Werken met badges/insignes	9
2.5 Kwaliteit van het Scoutingaanbod volgens ouders	9
2.6 Reden van lidmaatschap	10
2.7 Betrokkenheid van ouders	10
3 Resultaten explorers	12
3.1 Inleiding	12
3.2 Hoe leuk vinden explorers Scouting?	12
3.3 Aandeel in het activiteitenprogramma en zelfbestuur	13
3.4 Werken met insignes en jaarbadges	14
3.5 De explorergids	15
3.6 Overige informatie voor explorers	15
3.7 Explorers en leiding zijn	16
4 Resultaten (bege)leiding bevers t/m explorers en adviseurs roverscouts	18
4.1 Inleiding	18
4.2 Wachtlijsten en leidingtekort	18
4.3 Werken met badges en insignes	19
4.4 Werken in subgroepen	21
4.5 Aandeel jeugdleden in het programma	22
4.6 Planning en diversiteit van de activiteitenprogramma's	23
4.7 Gebruik van de progressiematrix	24
4.8 Activiteiten buiten de eigen groep	25
4.9 Gebruik bever- en welpenthema	25
4.10 Explorers en leiding zijn	26

4.11	Roverscoutsprogramma	27
4.12	Ontwikkeling en uitdaging	28
4.13	Kwaliteit van het programma	29
4.14	De kompassen en gidsen	30
4.15	Ondersteuning	30
4.16	Samenwerking en sfeer	31
4.17	Eigen identiteit waterscouts	33
4.18	Openheid en diversiteit	33
5	Resultaten praktijkbegeleiders	35
5.1	Inleiding	35
5.2	Project Spelkwaliteit	35
5.3	Groepsbegeleider in de groep	36
5.4	Overleg met leidinggevenden van de speltakken	36
5.5	Eigen deskundigheid praktijkbegeleiders	38
5.6	Ondersteuning van praktijkbegeleiders	39
5.7	Trainingsaanbod van de regio	41
5.8	Kwaliteit van de activiteitenprogramma's	42
6	Resultaten oudere explorers en jonge roverscouts	44
6.1	Inleiding	44
6.2	Het roverscoutsprogramma	44
6.3	Uitdaging en ontwikkeling	46
6.4	Kwaliteit van het programma	46
6.5	Wat vinden roverscouts belangrijk in het programma?	47
6.6	Wat willen explorers later bij de roverscouts doen?	47
6.7	De roverscoutsgids	48
6.8	Doorstroom van explorers naar roverscouts	49
6.9	Leeftijdsgrens roverscouts	49
6.10	Roverway 2018	50
7	Recapitulatie, conclusies en aanbevelingen	51
7.1	Inleiding	51
7.2	Evaluatie introductie nieuwe spelmethode	51
7.3	Kwaliteit van de activiteitenprogramma's	52
7.4	Ondersteuningsbehoeften	54
7.5	Conclusies	56
7.6	Aanbevelingen	58

Samenvatting

In 2010 is een nieuwe Scouting spelvisie en –methode ontwikkeld. Met dit onderzoek wordt inzicht verkregen in de toepassing van de op de spelvisie gebaseerde nieuwe spelmethode sinds de introductie in 2010, de huidige kwaliteit van de activiteitenprogramma's en de ondersteuningsbehoeften hiervoor vanuit Scoutinggroepen. In totaal hebben bijna 4000 respondenten aan het onderzoek deelgenomen.

De vertaling van het begrip 'kwaliteit van de activiteitenprogramma's' in het onderzoek is daarbij gebaseerd op de toekomstvisie 'Scouts uit te dagen zich persoonlijk te ontwikkelen en daarbij met elkaar veel plezier te beleven'. Hiervoor zijn in het onderzoek 4 kwaliteitskenmerken gehanteerd:

1. Plezier (hoe 'leuk' vinden de leden de activiteitenprogramma's).
2. Uitdaging en ontwikkeling (voelen leden zich uitgedaagd en wat leren ze van Scouting).
3. Spelvisie- en methode, dat wil zeggen: zijn de activiteitenprogramma's gebaseerd op de elementen van de spelvisie en –methode.
4. Eigen waardering van de kwaliteit van de activiteitenprogramma's door leden en ouders.

De introductie in 2010 van de op de spelvisie gebaseerde vernieuwde Scouting spelmethode lijkt succesvol te zijn verlopen. De elementen van de spelmethode en doorlopende leerlijn komen in de activiteitenprogramma's van veel groepen naar voren. De kwaliteit van de activiteitenprogramma's in de speltakken worden door de ouders, jeugd- en kaderleden en praktijkbegeleiders over het algemeen als zeer positief beoordeeld. De activiteiten worden daarbij door leden van alle speltakken meestal (erg) leuk gevonden en de (bege)leiding (erg) aardig. Scouting onderscheidt zich daarbij van andere vormen van vrijetijdsbesteding door bewust om te gaan met de ontwikkeling van leden. Het bewust omgaan met de ontwikkeling van leden komt het meest naar voren in de uitwerking van de doorlopende leerlijn in de activiteitenprogramma's.

De top zeven van de belangrijkste dingen die leidinggevend tijdens hun lidmaatschap bij Scouting hebben geleerd voor 'later' in hun leven, de 'lifeskills':

1. Samenwerken
2. Leiderschap
3. Organiseren
4. Zelfstandigheid
5. Sociale vaardigheden
6. Outdoorskills
7. Creativiteit

Wel zitten in de toepassing van de Scoutingmethode en de doorlopende leerlijn soms nog flinke verschillen tussen groepen onderling en tussen leeftijdsgroepen onderling. Zo komen de elementen van de Scoutingmethode en de doorlopende leerlijn in de activiteitenprogramma's van de oudere speltakken (explorers en roverscouts) in vergelijking met de jongere speltakken (bevers t/m scouts) minder goed uit de verf, wordt er minder gebruik gemaakt van het spelaanbod, wordt er minder uitdaging ervaren en is de waardering van de activiteitenprogramma's voor deze leeftijdsgroepen over het algemeen nog wel voldoende maar aanzienlijk lager. Daarbij is het een uitdaging voor de vereniging hoe de doorlopende leerlijn tussen de jongere speltakken aan te laten sluiten bij de explorers en roverscouts.

Het ontbreken van de Scoutingmethode in het activiteitenprogramma komt het sterkst naar voren bij de roverscouts. Vrijwel geen enkele stam gebruikt het landelijke spelaanbod. Desondanks beschouwen roverscouts zich in het algemeen wel als een volwaardige speltak, worden door de groep ook zo gezien, en organiseren ze met enige regelmaat activiteiten in hun speltak en voor de groep.

Niet zozeer het bestaansrecht van de roverscoutsspeltak staat ter discussie, als wel in hoeverre de roverscoutsspeltak nog via een landelijk spelaanbod ondersteund moet worden.

Leidinggevend en adviseurs wordt op verschillende manieren ondersteund in het organiseren van kwalitatief goede activiteitenprogramma's (zoals de gidsen en kompassen, het insigne pakket, informatie via de website, speltips in @-scout en de activiteitenbank, workshops en trainingen, voorbeeldfunctie landelijke ledenactiviteiten etc.). Daarbij valt op dat het relatief kostbare boekenpakket veel minder wordt gebruikt dan beoogd. Geen boek per leidinggevende, maar hooguit één boek per speltak (of groep). Bij de oudere leeftijdsgroepen (explorers en roverscouts) blijkt helemaal geen behoefte meer te zijn aan een eigen programmaboek. Daarentegen blijken onder andere de speltips in @-scout en activiteitenbank, het insigne pakket en de workshops en trainingen veelvuldig gebruikt te worden.

Er worden vele vormen van ondersteuning vanuit de vereniging geboden, maar het landelijk beleid blijkt aan de andere kant niet altijd aan te sluiten bij de praktijk en de ondersteuningsbehoeften van de groepen. Zo staat het beleid ten aanzien van explorers die tegelijkertijd leiding kunnen zijn haaks op de praktijk en behoeften hierin van zowel de jongeren (extra uitdaging) als de groepen (verwerven van extra leidinggevend). Daarnaast sluit het landelijk beleid niet aan bij de gestelde maximum leeftijdsgrens van de roverscouts van 21 jaar. Er is daarbij weinig grond om de huidige maximum leeftijdsgrens te handhaven.

Naast ondersteuning in de vorm van producten, diensten en beleid, blijken ouders van jeugdleden vaak een extra hulpbron voor de groep te zijn. Ouders blijken daarbij nog veel meer en vaker te willen helpen als dat nodig is.

Tot slot is de behoefte aan een eigen identiteit door waterscouts het vermelden waard. Daarbij vindt slechts een kwart van de waterscouts het belangrijk om samen met de land- en luchtscouts één vereniging te vormen.

Aanbevelingen

1. Zorgen voor een betere aansluiting van de doorlopende leerlijn tussen de jongere en oudere speltakken, door:
 - Overbruggen 'kloof' in jeugdparticipatie scouts en explorers;
 - Betere aansluiting progressiesysteem.
2. Meer uitdaging bieden aan explorers en roverscouts, door:
 - het bieden van goede voorbeelden in programmasuggesties en landelijke ledenactiviteiten;
 - onderzoeken behoefte aan een 'eigen' landelijke ledenactiviteit voor roverscouts;
 - meer aandacht aan bestaande mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling.
3. Stimuleren van meer diversiteit in de activiteitenprogramma's.
4. Doorgaan met en doorontwikkelen van bestaande succesvolle ondersteuningsvormen als activiteitenbank, maar geen nieuw boekenpakket.
5. Zorgen voor een betere aansluiting van landelijk beleid bij praktijk in de groep over:
 - een goede doorstroming binnen groepen van jeugdleden naar vrijwilligersfuncties;
 - aanpassing maximum leeftijdsgrens voor roverscouts van 21 naar 23-25.
 - in samenspraak met de doelgroep roverscouts (her)overwegen in hoeverre het landelijk spelaanbod voor roverscouts gehandhaafd moet worden en/of wat eventuele alternatieven zijn om deze speltak te ondersteunen
6. Specifieke aandacht voor de behoefte aan eigen identiteit bij de waterscouts.

1 Onderzoek Scouting in de praktijk

1.1 Aanleiding en doelstelling onderzoek

Scouting Nederland stelt zich ten doel het spel van Scouting in Nederland te bevorderen om daarmee een plezierige vrijetijdsbesteding te bieden aan meiden en jongens, waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de vorming van de persoonlijkheid.¹ In 2010 is hiervoor een nieuwe spelvisie en – methode geïntroduceerd om groepen te ondersteunen in het organiseren van activiteitenprogramma's die aansluiten bij “de huidige omgeving waarin Scouting zich bevindt en de wensen van jeugd, jongeren en vrijwilligers” (besluitvorming project 2010, landelijke raad d.d. 13-12-2008).

Bijna acht jaar later staan we aan het begin van een nieuwe meerjarenbeleidsperiode 2025 waarin in het verlengde van de doelstelling o.a. wordt gestreefd naar het uitdagen van scouts zichzelf te ontwikkelen en grenzen te verleggen.

We zijn dan ook benieuwd hoe de implementatie van de op de spelvisie gebaseerde nieuwe spelmethode sinds 2010 is verlopen en hoe het staat met de kwaliteit van de activiteitenprogramma's die de groepen voor hun leden organiseren. We willen daarbij ook weten hoe we groepen in de toekomst hierin nog beter kunnen ondersteunen. Daarom is besloten om een breed onderzoek naar de (ondersteuning van de) kwaliteit van Scoutingprogramma's in groepen uit te voeren.

1.2 Voorbereiding

Voorafgaand aan het onderzoek is een brainstormavond gehouden over de belangrijkste onderzoeksvragen en mogelijke onderzoeksmethoden, met vertegenwoordigers uit landelijke teams, het landelijk bestuur en enkele regio's.

De uitkomsten van deze avond zijn gebruikt in de opzet van het onderzoek en voor het samenstellen van de vragenlijsten.

1.3 Spelkwaliteit

Het is van belang voor het onderzoek om een eenduidige definitie van kwalitatief goede Scoutingprogramma's, c.q. spelkwaliteit te hanteren. Voor dit onderzoek onderscheiden we daarbij de volgende kwaliteitskenmerken, gebaseerd op de toekomstvisie 'Scouts uit te dagen zich persoonlijk te ontwikkelen en daarbij met elkaar veel plezier te beleven':

Plezier: Een hoge spelkwaliteit laat zich zien door het plezier van de jeugdleden. Het moet leuk zijn om te doen en aansluiten bij de wensen van jeugdleden, zodat zij graag aan de activiteiten meedoen.

Uitdaging en ontwikkeling: Het belangrijk dat de jeugd- en jongeren op hun eigen niveau worden uitgedaagd mee te doen met het Scoutingprogramma, hun grenzen te verleggen en zich daarmee persoonlijk te ontwikkelen. Zo is Scouting naast leuk, ook leerzaam.

Spelvisie en –methode: Tot slot is het belangrijk dat goede Scoutingprogramma's gebaseerd zijn op de elementen van de spelvisie en –methode van Scouting Nederland, anders is het geen Scouting.

Waardering: De eigen (subjectieve) beoordeling van de kwaliteit van de Scoutingprogramma's door de leden zien we als een belangrijke aanvullende kwaliteitskenmerk. De programma's moeten niet alleen goed in elkaar zitten en met plezier gedaan worden, maar ook als zodanig worden ervaren door de leden (en ouders) zelf.

¹ Uit: Statuten Vereniging Scouting Nederland, 2015

1.4 Kwaliteit van ondersteuning

Een belangrijk onderdeel van dit onderzoek is de vraag hoe groepen in de toekomst nog beter ondersteund kunnen worden in het organiseren van kwalitatief goede Scoutingprogramma's.

1.5 Onderzoeksgroep

De beoordeling van spelkwaliteit en daaruit voortvloeiende ondersteuningsbehoeften is vanuit verschillende perspectieven mogelijk. De belangrijkste aandeelhouders hiervan op groepsniveau zijn:

- Jeugdleden
- Ouders (vooral voor de jongere leden)
- Leidinggevenden (incl. explorerbegeleiders en roverscoutsadviseurs)
- Praktijkbegeleiders

1.6 Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een schriftelijke enquête via het programma Questback op basis van de ledenregistratie in Scouts Online (SOL). Daarnaast is eerder van de gelegenheid gebruik gemaakt om tijdens de Scout-In 2017 leidinggevenden een aantal vragen te stellen over het gebruik van activiteitengebieden.

Bevers, welpen, scouts

Voor jongere leden is het vaak nog moeilijk zelfstandig een schriftelijke enquête in te vullen. Daarbij zijn voor de jongere leden vooral de emailgegevens van ouders in SOL geregistreerd. Daarom zijn de enquêtes voor bevers, welpen en scouts aan de ouders gericht, met het verzoek indien nodig hun kind daar een handje bij te helpen. Ook is van de gelegenheid gebruik gemaakt om ook de ouders een aantal vragen te stellen.

Explorers

Explorers hebben vaak wel een eigen emailadres in SOL geregistreerd en zij worden ook in staat geacht worden zelfstandig een schriftelijke enquête in te vullen. Er is dan ook een enquête rechtstreeks naar explorers zelf gestuurd.

Roverscouts

Aangezien het roverscoutsprogramma echter nog niet echt van de grond is gekomen en de leeftijdsgrenzen van deze speltak in het land sterk variëren, tot ver boven de gestelde maximumleeftijd van 21 jaar, leek een schriftelijke enquête voor alle roverscouts niet de goede onderzoeksmethode. Daarom is er voor gekozen in eerste instantie alleen roverscoutsadviseurs met een schriftelijke enquête te benaderen, in tweede instantie aangevuld met een enquête onder oudere explorers (v.a. 17 jaar) en jonge roverscouts (t/m 20 jaar), omdat we vooral benieuwd zijn naar het perspectief voor het programma voor de roverscouts in de nabije toekomst.

Dit leverde voor de schriftelijke enquête per leeftijdscategorie de volgende indeling op:

- Bevers: leidinggevenden, ouders en praktijkbegeleiders.
- Welpen: leidinggevenden, ouders, praktijkbegeleiders.
- Scouts: leidinggevenden, ouders, praktijkbegeleiders.
- Explorers: jeugdleden, leidinggevenden, praktijkbegeleiders.
- Roverscouts: adviseurs, praktijkbegeleiders.

De verschillende onderzoeksgroepen zijn vervolgens verwerkt in vijf enquêtes:

1. Een vragenlijst voor (ouders van) bevers, welpen en scouts.
2. Een vragenlijst voor jeugdleden explorers.
3. Een vragenlijst voor (bege)leiding bevers t/m explorers en adviseurs roverscouts.
4. Een vragenlijst voor praktijkbegeleiders.
5. Een vragenlijst voor oudere explorers (v.a. 17 jaar) en jonge roverscouts (t/m 20 jaar).

2 Resultaten (ouders van) bevers, welpen en scouts

2.1 Inleiding

Voor elke leeftijdsgroep is een aselechte steekproef getrokken van ongeveer 1000 ouders. Van de in totaal 3000 benaderde ouders hebben 1219 ouders met hun zoon of dochter de vragenlijst ingevuld (respons 41%), waarvan 60% (ouders van) jongens en 40% (ouders van) meisjes. Naar verhouding hebben (ouders van) welpen wat vaker gereageerd dan (ouders van) bevers en scouts (zie tabel 1).

Tabel 1: Respondenten per leeftijdsgroep

Leeftijdsgroep	Percentage
bevers (5 - 7 jaar)	27,3%
welpen (7 - 11 jaar)	41,7%
scouts (11 - 15 jaar)	31,0%

De meeste groepen in de vereniging zijn actief als landscouts. Dit blijkt ook uit de gegevens van de respondenten. Daarnaast blijkt ongeveer 15% van de leden lid te zijn van een groep die (ook) actief is als waterscouts (zie tabel 2).

Tabel 2: Respondenten per soort Scouting

Soort Scouting	Percentage
Landscouting	81,3%
Waterscouting	11,3%
Land- en waterscouting	3,8%
Luchtscouting	0,7%
Scouts met een beperking	0,7%
Anders	2,2%

2.2 Hoe leuk vinden bevers, welpen en scouts Scouting?

Hiervoor zijn een aantal vragen gesteld over: het lidmaatschap, de activiteiten en de leiding. Vrijwel alle bevers, welpen en scouts vinden het volgens hun ouders leuk om lid van Scouting te zijn. Ruim driekwart van de bevers, welpen en scouts vindt het erg of zelfs superleuk om lid van Scouting te zijn (zie tabel 3). Daarbij worden de activiteiten die gedaan worden, in het algemeen vaak of zelfs bijna altijd leuk gevonden (zie tabel 4). Hierin zijn geen noemenswaardige verschillen tussen de leeftijdsgroepen.

Tabel 3: Hoe leuk vinden bevers, welpen en scouts het om lid van Scouting te zijn?

	Percentage
Niet zo leuk	0,3%
Een beetje leuk	3,5%
Gewoon leuk	18,6%
Erg leuk	30,7%
Superleuk	46,7%
Weet niet	0,2%
N	1216

Tabel 4: Hoe vaak vinden bevers, welpen en scouts de activiteiten die ze doen leuk?

	Percentage
Bijna nooit	0,2%
Soms	1,7%
Half/half	8,6%
Vaak	29,6%
Bijna altijd	59,5%
Weet niet	0,3%
N	1216

Ook is gevraagd hoe aardig de leiding wordt gevonden. Ook dit blijkt in het algemeen erg positief. Vooral bevers vinden de leiding nog vaker ‘superaardig’ (zie tabel 5).

Tabel 5: Hoe aardig vinden bevers, welpen en scouts de leiding?

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts
Niet zo aardig	0,2%	0,3%	0,0%	0,3%
Een beetje aardig	1,7%	1,8%	1,6%	1,9%
Gewoon aardig	24,4%	15,0%	28,5%	27,2%
Erg aardig	38,6%	36,9%	36,8%	42,6%
Superaardig	34,5%	45,3%	32,5%	27,8%
Weet niet	0,5%	0,6%	0,6%	0,3%
N	1219			

Bevers, welpen en scouts vinden het in het algemeen dus leuk om lid van Scouting te zijn, vinden de activiteiten die ze doen leuk en de leiding aardig. We waren daarbij benieuwd in hoeverre jeugdleden die het bij Scouting naar hun zin hebben, dit ook in hun schoolkring uitdragen, bijvoorbeeld door het houden van een spreekbeurt of maken van een werkstuk over Scouting.

Het ligt voor de hand dat de jongere leden (bevers) dit nog niet zo vaak gedaan hebben en de oudere leden (scouts) mogelijk wat vaker. Uit het antwoorden blijkt dan ook dat bijna een derde van de scouts ooit een spreekbeurt gehouden of werkstuk gemaakt heeft over Scouting (zie tabel 6).

Tabel 6: Hoeveel bevers, welpen en scouts hebben een spreekbeurt of werkstuk over Scouting gedaan?

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts
Ja, een spreekbeurt	11,4%	2,1%	8,7%	23,3%
Ja, een werkstuk	1,3%	0,3%	0,8%	2,9%
Ja, spreekbeurt en werkstuk	1,7%	0,0%	0,6%	4,8%
Nee, nog niet gedaan	85,6%	97,6%	89,9%	69,0%
N	1218			

2.3 Aandeel in het activiteitenprogramma

De Scoutingmethode gaat uit van toenemende zelfstandigheid en daarmee gepaard gaande afnemende begeleiding. Dit betekent onder andere dat het de bedoeling is dat naarmate de leden lid zijn van een oudere speltak, zij meer invloed hebben op - en verantwoordelijkheid krijgen voor - de samenstelling van het activiteitenprogramma. Hiervoor hebben we aan de (ouders van) jeugdleden gevraagd hoe vaak de leiding hen om ideeën vraagt voor het activiteitenprogramma.

Uit onderstaande tabel blijkt weliswaar een toename in de mate waarin jeugdleden om ideeën worden gevraagd als ze lid zijn van een oudere speltak, maar het valt vooral op dat dit in het algemeen slechts op beperkte schaal gebeurt. Zelfs bij scouts wordt er volgens de (ouders van) jeugdleden nog maar bij ongeveer een derde van de speltakken regelmatig of vaak om ideeën voor het programma gevraagd (zie tabel 7).

Tabel 7: Hoe vaak vraagt leiding de jeugdleden om ideeën voor het activiteitenprogramma?

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts
Nooit	25,5%	30,7%	27,9%	17,6%
Soms	40,8%	36,1%	43,1%	41,8%
Regelmatig	15,5%	9,0%	14,0%	23,1%
Vaak	4,9%	1,5%	4,5%	8,5%
Heel vaak	1,5%	0,9%	0,6%	3,2%
Weet niet	11,9%	21,7%	9,9%	5,9%
N	1219			

2.4 Werken met badges/insignes

In het Scoutingprogramma is het mogelijk om voor bepaalde activiteiten een badge (bevers) of insigne (welpen, scouts) te behalen. Dit noemen we het progressiesysteem. Op deze manier worden de kinderen uitgedaagd én beloond om (steeds) nieuwe dingen te leren. Voor elke leeftijdsgroep is er een eigen serie badges of insignes.

Een overgrote meerderheid van de jeugdleden geeft aan al een badge of insigne te hebben behaald of dat dit binnenkort nog gebeurt. Dit geldt vooral voor de welpen en scouts, alhoewel ook bij een meerderheid van de beversspeltakken een of meerdere badges behaald kunnen worden (zie tabel 8).

Tabel 8: Hoeveel jeugdleden hebben al een badge/insigne behaald of doen dat binnenkort?

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts
Ja, ik heb al een badge/insigne	55,4%	47,6%	62,6%	52,7%
Nog niet maar dat komt nog	23,2%	23,2%	19,7%	27,9%
Daar doen ze bij ons niet aan	6,2%	3,6%	4,9%	10,1%
Ik weet niet of ze daar bij ons aan doen	15,2%	25,6%	12,8%	9,3%
N	1216			

Het behalen van badges/insignes wordt in het algemeen dan ook door leden van alle drie de leeftijdsgroepen (erg) leuk gevonden. Wat opvalt is dat het behalen van badges/insignes ook (erg) leuk wordt gevonden door een grote meerderheid van de jeugdleden die hier nog niet de kans voor hebben omdat er in hun speltak (nog) niet met het insignesysteem wordt gewerkt (zie tabel 9).

Tabel 9: Hoe leuk lijkt het jeugdleden die nog geen badges/insignes kunnen behalen, dit wel te kunnen doen?

Naam	Percentage
Niet zo leuk	4,6%
Een beetje leuk	9,3%
Gewoon leuk	29,0%
Erg leuk	23,2%
Superleuk	17,8%
Weet niet	16,2%
N	259

2.5 Kwaliteit van het Scoutingaanbod volgens ouders

Aan de ouders van bevers, welpen en scouts is gevraagd om rapportcijfers te geven voor een aantal kwaliteitsaspecten van Scouting. De ouders van zowel bevers, welpen als scouts zijn in het algemeen zeer positief over de kwaliteit van de genoemde thema's (zie tabel 10). Gemiddeld waarderen de ouders de genoemde kwaliteitsaspecten met een 8,2. Slechts 1 á 2 procent vindt de kwaliteit van één of meerdere thema's niet voldoende met een 5 of lager.

Tabel 10: Rapportcijfers van ouders van welpen, bevers, scouts voor de kwaliteit van Scouting.

	Gemiddeld rapportcijfer
Het activiteitenprogramma dat uw kind geboden wordt:	8,02
De speelruimte in en rond het clubhuis of wachtschip:	8,14
De leiding van uw zoon/dochter:	8,21
De fysieke veiligheid tijdens activiteiten:	8,32
De sociale veiligheid (voelt uw kind zich veilig, kan uw kind zichzelf zijn):	8,39
Gemiddelde waardering van de 5 bovengenoemde kwaliteitsaspecten	8,22

2.6 Reden van lidmaatschap

De ouders van bevers, welpen en scouts is tevens gevraagd naar de reden waarom hun zoon/dochter lid is geworden van Scouting. Daarbij blijkt vooral de meerwaarde van Scouting voor de algemene ontwikkeling van hun zoon/dochter de belangrijkste reden te zijn geweest. Meer nog dan de leuke activiteiten die Scouting te bieden heeft (zie tabel 11, de ouders mochten daarbij meerdere redenen aankruisen).

Tabel 11: Redenen waarom bevers, welpen en scouts lid van Scouting zijn geworden.

	Percentage
Omdat ik dacht dat Scouting leuke activiteiten biedt	61,8%
Omdat ik dacht dat mijn zoon/dochter veel kennis en vaardigheden bij Scouting zou kunnen leren	55,0%
Omdat ik dacht dat Scouting goed zou kunnen zijn voor de algemene ontwikkeling	74,2%
Omdat een vriend(in) van mijn zoon/dochter al lid was	12,0%
Omdat een broer/zus van mijn zoon/dochter al lid was	10,5%
Ik had nog andere redenen	22,5%
N	1218

Andere redenen die vaak door ouders genoemd zijn, is dat zij zelf lid van Scouting zijn (geweest) of dat hun zoon/dochter aangaf zelf graag op Scouting te willen. Scouting blijkt dan ook voor verreweg de meeste ouders geheel aan de verwachtingen te voldoen. Ook hierin zijn geen noemenswaardige verschillen geconstateerd tussen de leeftijdsgroepen (zie tabel 12).

Tabel 12: Voldoet Scouting aan de verwachting van ouders?

	Percentage
Ja, (vrijwel) volledig	87,3%
Gedeeltelijk	12,2%
Nee	0,5%
N	1216

Slechts een enkele ouder geeft aan dat het lidmaatschap van hun zoon of dochter aan Scouting niet aan de verwachtingen voldoet. Voor ongeveer 1 op de 10 ouders is er echter nog wel ruimte voor verbetering. Uit de reacties komt daarbij vooral naar voren dat het activiteitenprogramma te weinig uitdagend en/of divers is (te weinig buiten, veel dezelfde spelletjes) en dat de kwaliteit van leiding soms tegenvalt (slechte communicatie, houding, veiligheid).

2.7 Betrokkenheid van ouders

Van de gelegenheid van deze enquête is gebruik gemaakt om de ouders te vragen in hoeverre ze wel eens gevraagd worden een handje te helpen. Een ruime meerderheid van de ouders geeft aan dat dit het geval is (zie tabel 13).

Tabel 13: Worden ouders wel eens gevraagd een handje te helpen?

	Percentage
Ja, regelmatig	20,5%
Ja, soms	58,7%
Nee, vrijwel nooit	20,8%
N	1211

Wat opvalt is dat daarbij maar liefst 73,5% van de ouders aangeeft bereid én in staat te zijn nog wat vaker te helpen als dat nodig is.

Aan het eind van de enquête was er de gelegenheid voor ouders om nog een opmerking toe te voegen. Wat daarbij opvalt zijn, naast ook enkele kritische kanttekeningen over onder andere communicatie, de vele positieve reacties en complimenten die aan Scouting gegeven worden (zie bijlage 1).

3 Resultaten explorers

3.1 Inleiding

Voor dit onderzoek is een aselechte steekproef getrokken van ongeveer 1000 explorers. Zij hebben een vragenlijst ontvangen om zelf in kunnen vullen (zonder ouder erbij). In totaal hebben 285 explorers de vragenlijst ingevuld (respons 28%). De meeste respondenten zijn bij de explorers actief als landscout, ongeveer 9% als waterscout (zie tabel 14).

Tabel 14: Van wat voor soort speltak zijn explorers lid?

	Percentage
Landscouting	88,8%
Waterscouting	9,1%
Luchtscouting	0,7%
Scouts met een beperking	0,0%
Anders	1,4%
N	285

3.2 Hoe leuk vinden explorers Scouting?

Hiervoor zijn dezelfde vragen gesteld als bij de bevers, welpen en scouts, namelijk over: het lidmaatschap, de activiteiten en de begeleiding. De meeste explorers vinden het erg of zelfs superleuk om lid van Scouting te zijn (zie tabel 15).

Tabel 15: Hoe leuk vinden explorers het om lid van Scouting te zijn?

	Percentage
Niet zo leuk	0,4%
Een beetje leuk	1,4%
Gewoon leuk	11,3%
Erg leuk	39,4%
Super leuk	47,5%
N	284

Daarbij worden de activiteiten die gedaan worden, in het algemeen vaak of zelfs bijna altijd leuk gevonden (zie tabel 16). Daarbij worden vooral de 'gezelligheid' en 'samen dingen doen' vaak genoemd.

Tabel 16: Hoe vaak vinden explorers de activiteiten die ze doen leuk?

	Percentage
Bijna nooit	0,4%
Soms	0,7%
Half/half	12,6%
Vaak	45,3%
Bijna altijd	41,1%
N	285

Ongeveer 40% van de explorers vindt het activiteitenprogramma uitdagend en een even groot deel vindt het programma een beetje uitdagend. Eén op de vijf explorers vindt het activiteitenprogramma niet uitdagend (zie tabel 17).

Tabel 17: Hoe uitdagend vinden explorers het activiteitenprogramma?

Naam	Percentage
Helemaal niet uitdagend	3,2%
Niet zo erg uitdagend	15,6%
Een beetje uitdagend	40,4%
Uitdagend	36,9%
Heel uitdagend	3,9%
N	282

Ook aan explorers is gevraagd hoe aardig de begeleiding wordt gevonden. Ook dit blijkt in het algemeen erg positief (zie tabel 18).

Tabel 18: Hoe aardig vinden explorers de begeleiding?

	Percentage
Niet zo aardig	0,4%
Een beetje aardig	1,1%
Gewoon aardig	18,6%
Erg aardig	41,1%
Super aardig	38,9%
N	285

Net als bevers, welpen en scouts, vinden ook explorers het in het algemeen dus leuk om lid van Scouting te zijn, vinden de activiteiten die ze doen leuk en de leiding aardig.

3.3 Aandeel in het activiteitenprogramma en zelfbestuur

De Scoutingmethode gaat uit van toenemende zelfstandigheid en daarmee gepaard gaande afnemende begeleiding.

Dit betekent onder andere dat het de bedoeling is dat naarmate de leden lid zijn van een oudere speltak, zij meer invloed hebben op - en verantwoordelijkheid krijgen voor - de samenstelling van het activiteitenprogramma. Waar het bij de jongere leeftijdsgroepen nog vooral gaat om het meedenken met programma-ideeën, raadplegen en vragen om advies, gaat het explorerprogramma een stap verder in de vorm van zelfbestuur.

Er is bij explorers dan ook geen sprake meer van leiding, maar van begeleiding. In dit onderzoek zijn de explorers dan ook een aantal vragen gesteld over de mate van zelfbestuur en eigen verantwoordelijkheid voor het programma. Van de ondervraagde explorers geeft 69% aan dat zij in hun speltak werken met een afdelingsbestuur (voorzitter, penningmeester, secretaris).

Daarnaast zijn de explorers gevraagd hoe zij de organisatietaken van de afdeling georganiseerd hebben. Wie regelt de dingen nu vooral, de explorers of de begeleiding? Uit de reacties blijkt dat volgens de explorers zij zelf meestal de zaken rondom het activiteitenprogramma en de voorbereiding regelen. De begeleiding neemt naar verhouding vaker de formele ondersteunende taken op zich, zoals contacten en afspraken met ouders, bijhouden van de ledenadministratie en de vertegenwoordiging van de explorers in de groepsraad (zie tabel 19).

Tabel 19: Hoe zijn taken binnen de explorerafdelingen verdeeld tussen explorers en begeleiding?

Vraag	Bijna altijd explorers	Vaak explorers	Wisselend	Vaak begeleiding	Bijna altijd begeleiding	Weet niet
Planning activiteitenprogramma	49,6%	19,0%	22,9%	4,2%	2,8%	1,4%
Voorbereiden opkomst	46,6%	24,7%	21,2%	3,2%	1,4%	2,8%
Initiatief voor openen opkomst	19,0%	23,6%	31,7%	9,2%	7,0%	9,5%
Verzorgen activiteiten tijdens opkomst	45,9%	26,1%	20,8%	2,8%	1,8%	2,5%
Regelen financiën explorerafdeling	12,0%	13,0%	26,8%	15,1%	23,9%	9,2%
Regelen van het corvee	26,4%	24,3%	22,2%	13,7%	4,2%	9,2%
Vorbereiding zomerkamp/expeditie	20,1	19,7%	36,3%	8,8%	8,5%	6,7%
Maken van afspraken met ouders	3,5%	9,2%	25,7%	31,0%	17,6%	13,0%
Uitnodigen ouders voor een bijeenkomst	2,1%	4,9%	16,9%	26,1%	26,4%	23,6%
Ledenadministratie speltak bijhouden	3,9%	3,5%	7,7%	15,5%	45,1%	24,3%
Maken van afspraken binnen de afdeling	7,4%	12,1%	49,3%	17,4%	8,5%	5,3%
Naar groepsraad gaan namens explorers	8,1%	7,4%	14,4%	14,1%	23,9%	32,0%

Daarbij vindt het overgrote deel van de explorers dat zij met hun afdeling voldoende verantwoordelijkheid krijgen voor het activiteitenprogramma. Eén op de tien explorers vindt zelfs dat ze zelfs een beetje teveel verantwoordelijkheid krijgen (zie tabel 20).

Tabel 20: Krijgen de explorers voldoende verantwoordelijkheid voor het activiteitenprogramma?

	Percentage
Ja, een beetje teveel (de begeleiding mag wel wat meer doen)	11,6%
Ja, ik krijg genoeg verantwoordelijkheid	82,7%
Ja, maar het mag nog wat meer (de begeleiding mag wel wat minder doen)	4,6%
Nee, de begeleiding bepaalt (te) veel	0,4%
Nee, de begeleiding bepaalt alles	0,7%
N	284

3.4 Werken met insignes en jaarbadges

Ook in het explorerprogramma is het mogelijk om voor bepaalde activiteiten een insigne te behalen als onderdeel van het progressiesysteem. Op deze manier worden de explorers uitgedaagd én beloond om nieuwe dingen te leren en hun talenten te ontwikkelen. Voor elk activiteitsgebied is er een eigen insigne. Daarnaast is het voor explorers mogelijk om per jaar een jaarbadge te halen (3 in totaal).

Een meerderheid van de explorers geeft aan dat in hun afdeling niet met insignes of jaarbadges wordt gewerkt. Daarbij blijkt 30,4% van de explorers niet te weten dat er insignes voor explorers zijn en is zelfs 62,4% niet op de hoogte van het bestaan van jaarbadges.

Bijna 40% van de explorerafdelingen werkt wel met insignes of gaat dat nog doen, terwijl de jaarbadges nog maar door ongeveer 11% van de afdelingen worden gebruikt (zie tabel 21).

Tabel 21: Wordt er binnen explorerafdelingen met insignes of jaarbadges gewerkt?

	Percentage
Ja, we werken met insignes	21,5%
Ja, we werken met jaarbadges	4,3%
Ja, we werken met insignes én jaarbadges	7,2%
Nee nog niet, maar dat komt nog	10,8%
Nee, daar werken we niet mee	56,3%
N	279

Het behalen van insignes en jaarbadges wordt door explorers die hier wel mee werken in het algemeen (erg) leuk gevonden. Wat opvalt is dat er ook onder explorers die nog niet met insignes of jaarbadges werken hiervoor wel belangstelling is. Ongeveer 56% van de explorers geeft aan het een beetje leuk tot super leuk te vinden om met insignes en/of jaarbadges aan de slag te gaan (zie tabel 22).

Tabel 22: Hoe leuk lijkt het explorers die nog niet met insignes/jaarbadges werken, dit wel te doen?

	Percentage
Niet zo leuk	30,8%
Een beetje leuk	18,6%
Gewoon leuk	22,4%
Erg leuk	11,5%
Superleuk	3,8%
Weet niet	12,8%
N	156

3.5 De explorergids

Voor elke leeftijdsgroep is informatie op de website en in één of meer boeken beschikbaar. Voor explorers is dat de explorergids, die zowel door de explorers zelf als door de explorerbegeleiders gebruikt kan worden. Ongeveer een derde (32,0%) van de explorers geeft aan over een explorergids te kunnen beschikken, meestal via de afdeling (zie tabel 23).

Tabel 23: Beschikken explorers of hun afdeling over de explorergids?

	Percentage
Ja, ik heb er zelf een aangeschaft	3,7%
Ja, we hebben een explorergids met de afdeling	28,1%
Nee, in mijn afdeling hebben we geen explorergids	70,8%
N	267

Daarbij wordt de bruikbaarheid van de gids door de explorers die er zelf één hebben of hierover in de afdeling kunnen beschikken gemiddeld als 'voldoende' beoordeeld. Wat hierbij opvalt is dat daarbij 39% van de explorers die over een gids kunnen beschikken aangeeft deze niet te gebruiken (zie tabel 24).

Tabel 24: Wat vinden explorers van de bruikbaarheid van de explorergids?

	Percentage
Slecht	2,4%
Matig	6,1%
Voldoende	30,5%
Redelijk	15,9%
Goed	6,1%
Weet ik niet, ik gebruik het niet	39,0%
N	82

Dat betekent dat in totaal 61% van 32% = 19,5% van de explorers over een explorergids beschikt en deze ook gebruikt.

3.6 Overige informatie voor explorers

Naast de explorergids is voor explorers ook veel informatie beschikbaar op de website www.scouting.nl. Ruim een derde van de explorers geeft aan al wel eens of vaker informatie over het explorerprogramma op de website opgezocht te hebben (zie tabel 25).

Tabel 25: Zoeken explorers wel eens informatie over het explorerprogramma op www.scouting.nl?

	Percentage
Ja, een enkele keer	25,8%
Ja, regelmatig	7,4%
Ja, vaak	3,5%
Nee, dat heb ik nog niet gedaan	36,0%
Nee, daar heb ik ook geen behoefte aan	27,2%
N	283

Daarnaast werd er ten tijde van de enquête gewerkt aan de ontwikkeling van een app voor explorers ter aanvulling en vervanging van de informatie die op de website is te vinden. In de enquête is daarbij gevraagd in hoeverre explorers hier belangstelling voor hebben. Ruim 40% van de explorers geeft aan hier belangstelling voor te hebben (zie tabel 26).

Tabel 26: Hebben explorers belangstelling voor een speciale app met informatie over het explorerprogramma?

	Percentage
Ja, dat lijkt me leuk	42,6%
Dat maakt me niet zoveel uit	35,1%
Nee, daar heb ik geen behoefte aan	22,3%
N	282

De app voor explorers is in het najaar van 2017 geïntroduceerd. Van het gebruik zijn op dit moment nog geen exacte gegevens beschikbaar. In de loop van 2019 zal het gebruik en de waardering hiervan worden geëvalueerd.

3.7 Explorers en leiding zijn

De explorerleeftijd (15 – 18 jaar) overlapt de minimum leeftijd die je moet hebben om leiding te kunnen zijn (v.a. 17 jaar). Uit de praktijk weten we dat er daardoor vaak aan explorers wordt ‘getrokken’ om ook leiding te worden, waarmee er een risico ontstaat voor uitholling van het explorerprogramma.

Hierover zijn de explorers een aantal vragen gesteld. Hieruit blijkt onder andere dat het volgens explorers in bijna twee derde van de groepen voor explorers mogelijk is om tegelijkertijd ook leiding te zijn van een andere speltak. Daarnaast weet ongeveer 10% van de explorers (nog) niet of dit in de groep wel of niet mogelijk is (zie tabel 27).

Tabel 27: In hoeveel groepen kunnen explorers ook al leiding worden bij een andere speltak?

	Percentage
Ja, bij onze groep zijn explorers soms ook leiding van een andere speltak	64,8%
Nee, je kunt bij onze groep pas ná de explorers leiding worden	24,6%
Weet ik niet	10,7%
N	281

Ruim een kwart van de explorers uit groepen waarin het mogelijk is om leiding te worden, blijkt op dit moment ook al leiding te zijn en bijna een kwart wil binnenkort wel leiding worden (zie tabel 28).

Tabel 28: Hoeveel explorers zijn ook al leiding of willen dit binnenkort worden binnen groepen waar dit mogelijk is?

	Percentage
Ja, ik ben zelf naast explorer ook leiding	28,0% (= 18% van alle explorers)
Nee, maar andere explorers van mijn afdeling wel	35,7%
Nee, maar dat wil ik binnenkort wel worden	23,1% (= 15% van alle explorers)
Nee, ik wil (nog) geen leiding worden	13,2%
N	182

Ruim de helft van de explorers uit groepen waarin het mogelijk is om als explorer ook leiding te zijn, geeft aan dat er geen afspraken zijn over explorers die ook leiding willen worden of dat ze niet weten of hier afspraken over zijn. Slechts ongeveer één op de vijf explorers geeft aan dat er afspraken zijn waarbij de exploreractiviteiten voor gaan (zie tabel 29).

Tabel 29: Zijn er volgens explorers afspraken in groepen waar explorers ook leiding mogen zijn?

	Percentage
Ik weet niet of er afspraken zijn	36,3%
Er zijn geen echte afspraken	19,2%
Explorer activiteiten gaan voor	22,0%
Bij dubbele activiteiten mogen explorers die leiding zijn zelf kiezen	14,8%
Leidingactiviteiten gaan voor	7,7%
N	182

4 Resultaten (bege)leiding bevers t/m explorers en adviseurs roverscouts

4.1 Inleiding

Voor elke leeftijdsgroep is een aselechte steekproef getrokken van ongeveer 1000 leidinggevendenden, aangevuld met alle (ruim 500) roverscoutsadviseurs. In totaal hebben 940 respondenten de vragenlijst ingevuld (respons 21%), zie tabel 30.

Tabel 30: Respondenten per leeftijdsgroep

Leeftijdsgroep	Aantal (Percentage)
bevers (5 - 7 jaar)	226 (24,0%)
welpen (7 - 11 jaar)	256 (27,2%)
scouts (11 - 15 jaar)	225 (23,9%)
Explorers (15-18 jaar)	178 (18,9%)
Roverscouts (18-21 jaar)	55 (5,9%)
N	940

De meeste respondenten zijn daarbij actief als landscout, ongeveer 8% als waterscout (zie tabel 31).

Tabel 31: Bij wat voor soort Scoutinggroep ben je actief?

	Percentage
Landscouting	88,6%
Waterscouting	7,8%
Luchtscouting	0,9%
Scouts met een beperking	1,4%
Anders	1,4%
Totaal	100,0%

De meeste speltakken van de (bege)leiding en roverscoutsadviseurs die aan het onderzoek hebben deelgenomen zijn gemengd samengesteld. Dit geldt vooral voor de jongste en de oudste leeftijdsgroep. Bijna 40% van de welpenspeltakken en 30% van de scoutsspeltakken draaien met jongens of meisjes apart (zie tabel 32).

Tabel 32: Samenstelling van de speltakken.

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
Jongens	12,1%	0,9%	22,7%	16,9%	7,9%	3,6%
Meisjes	8,6%	0,0%	16,0%	12,9%	5,6%	1,8%
Gemengd	79,3%	99,1%	61,3%	70,2%	86,5%	94,5%
N	940					

4.2 Wachtlijsten en leidingtekort

In totaal geeft 19% van de (bege)leiding en roverscoutsadviseurs aan dat er bij hun speltak een wachtlijst is. Dit blijkt vooral te gelden voor bevers en welpen (zie tabel 33).

Tabel 33: Wachtlíjsten per speltak (n = 940).

	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts	Totaal
Ja	25,7%	31,6%	14,7%	3,9%	0,0%	19,0%
Nee	72,1%	64,1%	84,9%	95,5%	96,4%	78,8%
Weet ik niet	2,2%	4,3%	0,4%	0,6%	3,6%	2,1%

Meisjesspeltakken blijken daarbij wat minder vaak een wachtlijst te hebben dan gemengde speltakken of speltakken met alleen jongens (zie tabel 34).

Tabel 34: Wachtlíjsten en samenstelling speltakken (n = 935).

Wachtlijst	Gemengd	Jongens	Meisjes	Totaal
Ja	19,2%	23,7%	11,1%	19,0%
Nee	78,5%	74,6%	87,7%	78,8%
Weet ik niet	2,3%	1,8%	1,2%	2,1%

In ongeveer een derde van de speltakken (33,6%) wordt een tekort ervaren aan (bege)leiding of adviseurs. Hierin is geen verschil te constateren tussen de verschillende leeftijdsgroepen.

Ook blijkt in het ervaren van een tekort aan (bege)leiding of adviseurs geen verschil te zijn tussen groepen die wel of geen wachtlijst hebben (zie tabel 35).

Tabel 35: Wachtlíjsten en tekort aan (bege)leiding of roverscoutsadviseurs (n = 891).

Wachtlijst	Wel tekort	Geen tekort	Totaal
Ja	20,3%	18,5%	19,0%
Nee	78,1%	79,1%	78,8%
Weet ik niet	1,6%	2,4%	2,1%

4.3 Werken met badges en insignes

Eén van de elementen van de doorlopende leerlijn wordt gevormd door het 'progressiesysteem' in de vorm van het werken met badges en insignes. Twee derde van de (bege)leiding geeft daarbij aan in de speltak met badges (bevers) of insignes (welpen, scouts, explorers) te werken. Dit geldt echter vooral voor de bevers, welpen en scouts en niet voor de explorers (zie tabel 36). Naast 16,3% van de explorerspeltakken die met insignes werkt, blijkt 13,6% ook met de jaarbadges te werken.

Tabel 36: Wordt er in de speltakken gewerkt met badges/insignes?

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers
Ja	66,9%	73,5%	87,5%	76,9%	16,3%
Nee	32,4%	26,1%	12,1%	22,7%	82,0%
Weet ik niet	0,7%	0,4%	0,4%	0,4%	1,7%
N	887				

Uit tabel 32 bleek dat met name bij de welpen en scouts speltakken ook nog regelmatig met ongemengde speltakken wordt gedraaid. Uit nadere analyse blijkt daarbij het werken met insignes

onder welpenspeltakken met alleen meisjes nóg vaker voorkomt dan onder welpenspeltakken met alleen jongens of gemengde welpenspeltakken. Bij scouts zien we ook dat het werken met insignes bij meisjesspeltakken vaker voorkomt dan bij jongenspeltakken, maar dat geldt ook voor gemengde speltakken. Bij explorers wordt minder vaak met ongemengde speltakken gedraaid, maar in de speltakken die niet gemengd draaien zien we ook een duidelijk verschil tussen jongens en meisjes in het werken met insignes (zie tabel 37).

Tabel 37: Vergelijking in werken met insignes door welpen en scouts op basis van samenstelling van de speltak.

	Welpen	Scouts	Explorers
Jongens	82,8%	68,4%	7,1%
Meisjes	95,1%	79,3%	30,0%
Gemengd	87,3%	78,5%	16,2%

Daarbij is ook nog apart gekeken naar mogelijke verschillen tussen 'land' en 'water' speltakken welpen en scouts. Hieruit blijkt dat in de land- en waterspeltakken voor scouts vrijwel geen verschil is in het werken met insignes. Ook bij de welpen blijkt het werken met insignes zowel bij de land- als waterspeltakken vaak voor te komen, maar bij de landspeltakken nóg wat vaker (zie tabel 38).

Tabel 38: Vergelijking in werken met insignes door welpen en scouts van land- en waterspeltakken.

	Welpen	Scouts
Landscouting	88,5%	76,9%
Waterscouting	76,2%	78,4%

Voor elke leeftijdsgroep zijn er handvatten om met de badges of insignes te werken. Deze handvatten verschillen per leeftijdsgroep. Zo zijn er voorbeeldprogramma's voor bevers, insigne-eisen voor welpen en scouts en richtlijnen voor explorers. Aan de (bege)leiding die heeft aangegeven in hun speltak met badges/insignes te werken, is gevraagd of zij gebruik maken van deze handvatten (zie tabel 39).

Tabel 39: Maakt (bege)leiding gebruik van de handvatten voor badges en insignes?

	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers
Ja	57,8%	33,0%	31,7%	44,8%
Gedeeltelijk	Nvt*	51,8%	54,3%	48,3%
Nee	30,1%	9,8%	4,0%	6,9%
Weet ik niet	12,0%	5,4%	6,9%	0,0%
N	166	224	173	29

Over het algemeen worden de handvatten voor het werken met badges/insignes door een meerderheid van de (bege)leiding geheel of gedeeltelijk gebruikt.

De beverbades zijn daarbij vooral bedoeld als aandenken aan een specifiek programma dat je met de hele speltak tegelijk doet in een bepaald activiteitsgebied en zijn gekoppeld aan een themafiguur uit Hotsjietonia (Voor de beverbades zijn verder geen specifieke handvatten of insigne-eisen opgesteld). De insignes voor de welpen, scouts en explorers zijn meer gericht aan bepaalde vaardigheden of leerdoelen. Deze kunnen bij de welpen met de hele speltak tegelijk, maar ook individueel worden behaald. Vooral bij de scouts en explorers is het de bedoeling om (nog) meer te kijken naar de individuele wensen en talenten van de jeugdleden. Daarbij is het vooral de bedoeling dat insignes door individuele jeugdleden (of in kleine groepjes) kunnen worden behaald.

Uit dit onderzoek blijkt echter dat voor alle speltakken geldt dat vooral met de hele speltak tegelijkertijd aan een insigne wordt gewerkt, alhoewel het daarnaast ook vaak mogelijk is om individueel of in een subgroepje aan een insigne te werken (zie tabel 40).

Tabel 40: Hoe wordt in speltakken aan de insignes gewerkt? (Er konden meerdere antwoorden aangevinkt worden).

	Welpen	Scouts	Explorers
Met hele speltak	83,0%	61,3%	62,1%
In subgroepjes	29,1%	53,2%	31,0%
Individueel	33,2%	43,9%	48,3%
Weet ik niet	1,8%	2,3%	0,0%
N	223	173	29

Tot slot is aan welpen- en scoutsleiding gevraagd of zij bij het werken met insignes gebruik maken van de resp. 3 niveaus (welpeninsignes) of 3 fasen (scoutsinsignes). Dit blijkt wisselend te gebeuren (zie tabel 41).

Tabel 41: Wordt er gebruik gemaakt van de 3 niveaus/fasen in het werken met welpen/scouts insignes?

	Welpen	Scouts
Ja	24,3%	35,3%
Soms/afwisselend	36,5%	26,0%
Nee	30,2	34,7
Weet ik niet	9,0%	4,0%
N	189	173

Vanaf de scouts is er een aanvullend 'Awards' pakket, waarbij een keuze gemaakt kan worden uit de Europe Award, Nature Award, Development Award en The International Award For Young People. Van deze Awards wordt tot nu toe door slechts enkele leden gebruik gemaakt (19 leden in de periode 2016-2018)

4.4 Werken in subgroepen

Een ander belangrijk element van de doorlopende leerlijn is het werken met subgroepen, wat vooral in de spelmethode voor het welpenprogramma (nesten) en scoutsprogramma (ploegen) naar voren komt. Uit dit onderzoek blijkt dat dit 'organisatiemodel' voor welpen en scouts door een groot deel van de speltakken gevolgd wordt (zie tabel 42).

Tabel 42: Wordt er in de speltak gewerkt met vaste subgroepen?

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
Ja	27,5%	2,2%	46,9%	57,1%	2,8%	0,0%
Soms	15,5%	4,9%	23,8%	22,3%	10,7%	7,3%
Nee	57,9%	92,9%	29,3%	20,5%	86,5%	92,7%
N	938					

In speltakken waar (regelmatig) met vaste subgroepen wordt gewerkt, blijkt vooral de leiding tot en met scouts te bepalen wie de subgroepleider is. Pas vanaf de explorers blijken de jeugdleden net zo vaak te bepalen wie de subgroepleiders zijn als de begeleiding/adviseurs (zie tabel 43).

Tabel 43: Wie kiest de subgroepleider?

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
De leiding	80,6%	46,7%	82,6%	89,8%	29,2%	25,0%
De subgroep	4,5%	6,7	0,0%	4,0%	37,5%	25,0%
Er is geen vaste subgroepleider	14,9%	46,7%	17,4%	6,2%	33,3%	50,0%
N	398	15	178	177	24	4

Zoals hiervoor aangegeven komt het werken met vaste subgroepen vooral voor in de spelmethode voor welpen en scouts. Vanuit de spelmethode werken bevers vooral met wisselende groepjes en

werken explorers en roverscouts vooral samen waarbij onderling taken worden verdeeld, eventueel in subgroepen. Ook bij deze speltakken blijkt de in de spelmethode geadviseerde organisatievorm grotendeels gevolgd te worden.

4.5 Aandeel jeugdleden in het programma

De Scoutingmethode gaat uit van toenemende zelfstandigheid en daarmee gepaard gaande afnemende begeleiding. Dit betekent onder andere dat het de bedoeling is dat naarmate de leden lid zijn van een oudere speltak, zij meer participeren, c.q. invloed hebben op - en verantwoordelijkheid krijgen voor - de samenstelling van het activiteitenprogramma. Ook dit is een belangrijk onderdeel van de doorlopende leerlijn.

Waar het bij de jongere leeftijdsgroepen nog vooral gaat om het meedenken met programma-ideeën, raadplegen en vragen om advies, gaat het explorer- en roverscoutsprogramma een belangrijke stap verder in de vorm van zelfbestuur.

Om het aandeel van de jeugdleden in het programma te toetsen zijn de respondenten gevraagd aan te geven in hoeverre de jeugdleden betrokken worden bij het maken van het activiteitenprogramma (zie tabel 44).

Tabel 44: Op welke manier worden de jeugdleden betrokken bij het maken van het activiteitenprogramma?

	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts	Totaal
De leiding bedenkt alle activiteiten zelf	58%	44,7%	24,4%	2,8%	1,8%	32,6%
We vragen om ideeën en wat ze leuk vinden	39,4%	51,4%	66,2%	6,7%	10,9%	41,2%
De leden verzamelen programma-ideeën in hun subgroep en die gebruiken we	0	0,8%	1,8%	5%	0	1,6%
De leden en leiding bedenken elk een deel van het programma	0	0,8%	4%	15,7%	1,8%	4,3%
De leden bedenken het programma meestal zelf	0,9%	0,4%	0	67,4%	83,6%	18%
Anders	1,8%	2%	3,6%	2,3%	1,8%	2,3%

Hierin valt op dat er een aanzienlijke 'knip' is tussen de betrokkenheid van scouts, die vooral alleen nog om ideeën gevraagd worden, en de betrokkenheid van explorers die net als roverscouts het programma meestal zelf bedenken. Het lijkt er op dat de scouts naar verhouding weinig meer verantwoordelijkheid krijgen voor het programma dan welpen, terwijl de explorers in het algemeen veel zelfstandiger aan de slag gaan. Dit blijkt ook uit de antwoorden van explorerbegeleiders op de vraag hoe zelfstandig explorers zijn in het organiseren van hun activiteitenprogramma (zie tabel 45).

Tabel 45: Hoe zelfstandig zijn explorers in het organiseren van het activiteitenprogramma?

	Percentage
Helemaal niet zelfstandig	2,8%
Niet zo zelfstandig	12,4%
Afwisselend	32,6%
Redelijk zelfstandig	42,1%
Zeer zelfstandig	10,1%
N	178

De zelfstandigheid van explorers komt onder andere ook naar vormen in de spelmethode van explorers, die uitgaat van zelfbestuur. In de praktijk blijkt echter dat slechts een minderheid van de explorerafdelingen deze vorm van zelfbestuur daadwerkelijk hanteert (zie tabel 46).

Tabel 46: Hebben de explorers een eigen afdelingsbestuur?

	Percentage
Ja	39,9%
Nee	60,1%
N	178

4.6 Planning en diversiteit van de activiteitenprogramma's

Eén van de speerpunten van de Scoutingmethode is dat jeugd- en jongeren bij Scouting worden uitgedaagd hun persoonlijke talenten te ontwikkelen door het bieden van een divers en afwisselend activiteitenprogramma. Hierbij wordt leidingteams geadviseerd een goede planning van het activiteitenprogramma te maken, bij voorkeur op langere termijn, zodat er overzicht is over welke activiteiten worden aangeboden waardoor de diversiteit van het programma aanbod geborgd kan worden.

Uit dit onderzoek blijkt dat in de meeste gevallen leidingteams inderdaad van een langetermijnplanning gebruik te maken (zie tabel 47).

Tabel 47: Wordt er in de speltak gebruik gemaakt van een langetermijnplanning (3 maanden of langer)?

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
Ja	74,4%	71,2%	75,0%	77,8%	78,7%	56,4%
Soms	17,6%	19,5%	19,1%	15,1%	13,5%	25,5%
Nee	7,7%	9,3%	5,5%	6,7%	7,9%	14,5%
Weet niet	0,4%	0,0%	0,4%	0,4%	0,0%	3,6%
N	939	226	256	224	178	55

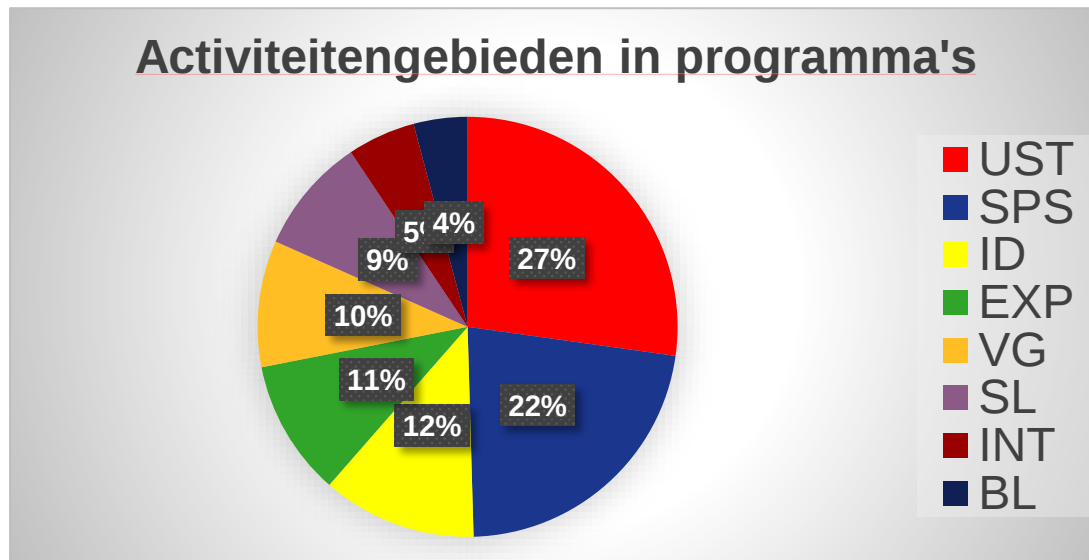
Als hulpmiddel voor het samenstellen van een divers en afwisselend activiteitenprogramma zijn 8 activiteitsgebieden ontwikkeld, waarmee een afwisselend programma kan worden samengesteld. De respondenten is gevraagd hun programmaplanning op te sturen, zodat we konden zien hoe vaak een bepaald activiteitsgebied in een programma naar voren komt. In totaal zijn er 172 programmaplanningen opgestuurd.

Uit de opgestuurde programmaplanningen blijkt dat weliswaar alle activiteitsgebieden aan bod komen, maar ook dat niet alle activiteitsgebieden in dezelfde mate terugkomen in de activiteitenprogramma's.

Voor de activiteitsgebieden Uitdagende Scoutingtechnieken (UST) en Sport & Spel (SPS). De activiteitsgebieden Identiteit (ID), Expressie (EXP), Veilig & Gezond (VG) en Samenleving (SL) blijken gemiddeld gebruikt te worden, terwijl met name de activiteitsgebieden Internationaal (INT) en Buitenleven (BL) naar verhouding maar zeer beperkt aan bod komen (zie figuur 1).

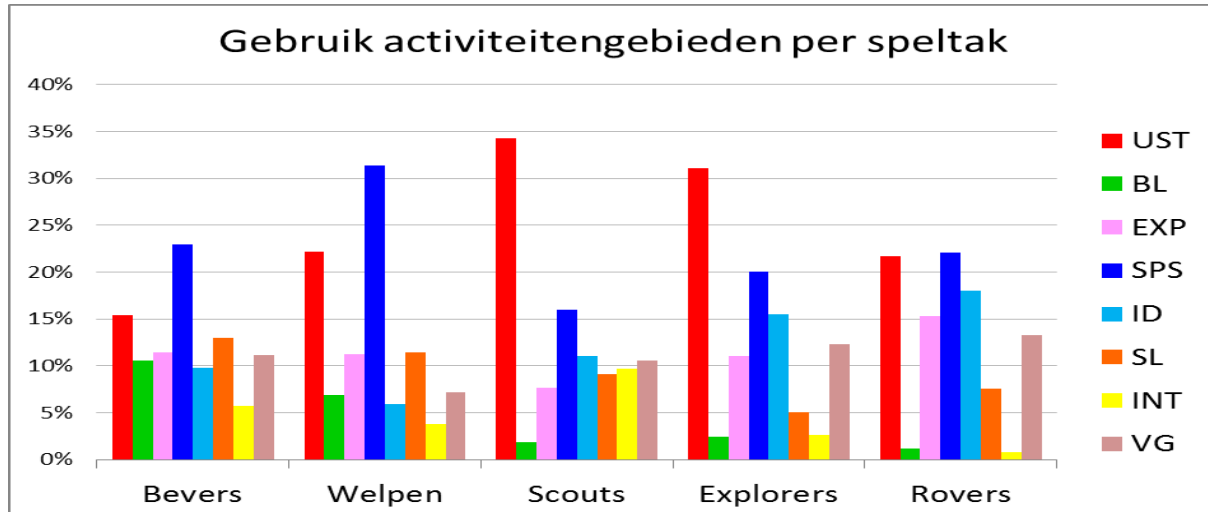
Daarbij dient aangetekend te worden dat de overlegmomenten van explorers en roverscouts onder het activiteitsgebied Identiteit zijn geschaard.

Figuur 1: Welke activiteitengebieden komen in de activiteitenprogramma's naar voren?

Daarbij zijn enkele kleine verschillen tussen speltakken te constateren. Uitdagende Scoutingtechnieken blijken vooral in activiteitenprogramma's van scouts en explorers naar voren te komen, terwijl het activiteitengebied Sport & Spel vooral bij bevers en welpen naar voren komt (zie figuur 2). Bij de bevers blijken de activiteitengebieden naar verhouding het meest evenwichtig aan bod te komen in de activiteitenprogramma's. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de themafiguren en de badges in het beverprogramma direct zijn gekoppeld aan een activiteitengebied.

Figuur 2: Welke activiteitengebieden komen per speltak in de activiteitenprogramma's naar voren?

4.7 Gebruik van de progressiematrix

Als hulpmiddel om de verschillende activiteitengebieden in het programma te verwerken is de progressiematrix ontwikkeld. Dit is een overzicht waarin per speltak een voorbeeldinvulling van de acht activiteitengebieden te vinden is. De activiteiten in de matrix bouwen op elkaar door en passen bij het ontwikkelingsniveau van de betreffende speltak.

De toepassing van de acht activiteitengebieden met behulp van de progressiematrix vormt daarmee ook een element van de doorlopende leerlijn. Over het algemeen wordt de progressiematrix door ruim een kwart van de speltakken gebruikt en bij de welpen nog wat meer (zie tabel 48).

Tabel 48: Wordt met de speltak de progressiematrix gebruikt?

	Totaal	Bever	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
Ja	29,6%	29,8%	35,5%	25,9%	28,1%	21,8%
Nee	60,2%	55,6%	50,4%	69,2%	67,4%	65,5%
Weet niet	10,1%	14,7%	14,1%	4,9%	4,5%	12,7%
N	938	225	256	224	178	55

4.8 Activiteiten buiten de eigen groep

Gemiddeld 70% van de speltakken neemt deel aan activiteiten in de regio. Daarbij blijken er naar verhouding wat meer speltakken scouts aan regioactiviteiten deel te nemen en speltakken roverscouts wat minder (zie tabel 49).

Tabel 49: Neemt jouw speltak deel aan regioactiviteiten?

	Totaal	Bever	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
Ja	70,2%	70,5%	72,4%	76,3%	65,1%	49,1%
Nee	28,2%	27,2%	25,6%	22,8%	33,1%	50,9%
Weet niet	1,6%	2,2%	2,0%	0,9%	1,7%	0,0%
N	932	224	254	224	175	55

Daarnaast blijkt een meerderheid van de speltakken ook wel eens activiteiten met of voor 'externen' buiten de groep te doen. Bijvoorbeeld in de eigen gemeente of voor een organisatie of school (zie tabel 50). Daarbij doen wat vaker oudere speltakken (scouts, explorers, roverscouts) activiteiten buiten de groep dan de jongere speltakken (bevers, welpen).

Tabel 50: Doet jouw speltak wel eens activiteiten met of voor 'externen' buiten de groep?

	Totaal	Bever	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
Ja	62,9%	52,9%	60,2%	68,8%	69,9%	70,9%
Nee	37,1%	47,1%	39,8%	31,2%	30,1%	29,1%
N	936	225	256	224	176	55

4.9 Gebruik bever- en welpenthema

Voor de bevers en welpen is een eigen themaverhaal ontwikkeld (resp. Hotsjietonia en het Jungleverhaal), waarmee wordt beoogd de fantasie van de jeugdleden te prikkelen en aan te sluiten bij hun (fantasievolle) belevingswereld van kinderen in deze leeftijdsgroepen, maar ook de leiding te ondersteunen in het bedenken van uitdagende avonturen en activiteitenprogramma's.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat ruim 85% van de beverleiding op één of andere manier gebruik maken van het beverthema Hotsjietonia in hun speltak. Vooral het openings- en sluitingslied wordt daarbij vaak genoemd (83,2%), samen met het gebruiken van het Hotsjietonia thema voor het activiteitenprogramma tijdens opkomsten (61,9%) en het aankleden van het beverlokaal (50,4%).

Slechts een klein deel van de respondenten geeft aan helemaal niet in het Hotsjietonia thema te spelen (14,6%), zie tabel 51.

Tabel 51: Hoe maakt beverleiding gebruik van het thema Hotsjietonia in hun speltak?

	Percentage
De leiding heeft namen in het beverthema	38,5%
Wij zingen het openings- en/of sluitingslied	83,2%
Wij hijsen de bevervlag	32,7%
Onze ruimte is aangekleed in het beverthema	50,4%
Wij lezen wel eens beververhalen voor	43,4%
Wij gebruiken het Hotsjietonia thema voor activiteiten tijdens opkomsten	61,9%
Wij 'bezoeken' tijdens de opkomsten de verschillende plekken in Hotsjietonia	27,0%
Wij gebruiken het Hotsjietonia thema tijdens logeerpartijen/overnachtingen	28,8%
Wij spelen niet in het Hotsjietonia thema	14,6%
N	226

Ook een meerderheid van de welpenleiding (73% in totaal) blijkt gebruik te maken van het eigen Junglethema voor welpen. Daarbij wordt vooral genoemd dat de welpenleiding namen uit het Junglethema heeft aangenomen (63,3%), dat het welpenlokaal in thema is aangekleed (53,5%) en dat er een opening en sluiting in thema is (45,7%).

Het Junglethema blijkt echter niet zo vaak in activiteiten tijdens opkomsten gebruikt te worden (30,9%) en nog minder tijdens weekenden en kampen (11,3%). Ruim een kwart van de respondenten (27,0%) geeft zelfs aan dat zij met hun speltak helemaal niet in het Junglethema spelen (zie tabel 52). Daarbij blijkt geen verschil te zitten in speltakken met alleen jongens, gemengde speltakken (voorheen esta's) of speltakken met alleen meisjes (voorheen kabouters).

Tabel 52: Hoe maakt welpenleiding gebruik van het Junglethema in hun speltak?

	Percentage
De leiding heeft namen uit het welpenthema	63,3%
Bij de openings- en/of sluiting	45,7%
Wij hijsen de welpenvlag	33,2%
Onze ruimte is aangekleed in het welpenthema	53,5%
Wij lezen wel eens jungleverhalen voor	16,4%
Wij gebruiken het junglethema in activiteiten tijdens opkomsten	30,9%
Wij 'bezoeken' tijdens de opkomsten de verschillende gebieden in de Jungle	11,3%
Wij gebruiken het Jungle thema tijdens weekenden en kampen	10,9%
Wij spelen niet in het Jungle thema	27,0%
N	256

4.10 Explorers en leiding zijn

Zoals ook bij 3.7 staat aangegeven overlapt de explorerleeftijd (15 – 18 jaar) de minimum leeftijd voor leidinggevers (v.a. 17 jaar). Uit de praktijk weten we dat er daardoor vaak aan explorers wordt 'getrokken' om ook leiding te worden bij de jongere speltakken. Hiermee ontstaat een mogelijk risico voor de uitholling van het explorerprogramma doordat explorers moeten kiezen aan welk programma zij prioriteit geven.

Volgens de ondervraagde explorerbegeleiders is het in het overgrote deel van de groepen (85,4% in totaal) mogelijk voor explorers om ook leiding te zijn. In bijna 40% van de groepen zijn er zelfs meerdere explorers leiding bij de jongere speltakken (zie tabel 53).

Tabel 53: Mogen explorers ook leiding worden bij een andere speltak?

	Percentage
Explorers mogen nog geen leiding worden	14,0%
Explorers mogen in hun laatste jaar leiding worden of stage lopen	33,7%
Explorers mogen bij uitzondering leiding zijn	11,8%
Er zijn meerdere explorers leiding bij de jongere speltakken	39,9%
Weet ik niet	0,6%
N	178

Ook in dit geval is aan de explorerbegeleiders die aangeven dat het in hun groep mogelijk is om als explorers ook leiding te zijn, gevraagd of hier in de groep specifieke afspraken over zijn. In totaal geeft bijna tweederde (62,5%) van de explorerbegeleiders geeft aan dat de afspraak in hun groep is dat het explorerprogramma voorgaat (zie tabel 54). Dit in tegenstelling tot de explorers zelf waarvan slecht 22% heeft aangegeven dat de exploreractiviteiten voorgaan (zie tabel 29).

Tabel 54: Zijn er volgens explorerbegeleiders afspraken in groepen waar explorers ook leiding mogen zijn?

	Percentage
Er zijn geen echte afspraken	11,2%
Exploreractiviteiten gaan voor	62,5%
Bij dubbele activiteiten mogen explorers die leiding zijn zelf kiezen	18,4%
Leidingactiviteiten gaan voor	5,3%
Weet ik niet	2,6%
N	152

4.11 Roverscoutsprogramma

De roverscouts zijn een officiële speltak van Scouting Nederland, waarvoor in de landelijke raad van december 2008 nieuwe leeftijdsgrenzen zijn vastgesteld (18-21 jaar). In de praktijk blijken veel groepen hier een eigen invulling aan te geven (zie tabel 55).

Tabel 55: Welke leeftijdsgrenzen hanteren groepen voor roverscouts?

	Percentage
Er zijn één of meer stammen met roverscouts met de leeftijdsgrenzen van SN (18-21)	40,0%
Er zijn één of meer stammen met roverscouts, maar de leeftijdsgrenzen wijken enigszins af (16-23)	21,8%
Er zijn één of meer stammen voor leden na de explorers zonder maximum leeftijdsgrens	40,0%
Er zijn één of meer oudere stammen voor leden vanaf 21 jaar	21,8%
N	55

Uit eerder onderzoek weten we dat veel roverscouts bij de groep ook een andere functie vervullen als speltakleiding, materiaalmeester of bestuurslid. Samen met de veelal 'andere' leeftijdsgrenzen komt de vraag naar voren in hoeverre de roverscouts in Scoutinggroepen als een volwaardige speltak worden gezien. Uit de antwoorden van de roverscouts-adviseurs komt naar voren dat de roverscouts in hun groep wel degelijk als een volwaardige speltak wordt gezien. Daar dient bij aangetekend te worden dat deze antwoorden dus afkomstig zijn van roverscouts speltakken die een adviseur hebben. Roverscouts speltakken die géén roverscoutsadviseur hebben zijn in dit onderzoek (nog) niet meegenomen.

Uit de antwoorden komt de betrokkenheid bij groepszaken van speltakken roverscouts met een adviseur duidelijk naar voren, evenals de eigen verantwoordelijkheid van roverscouts voor hun activiteitenprogramma door middel van een stambestuur. Uit de antwoorden komt echter ook naar voren dat het landelijk aangeboden roverscoutsprogramma nog nauwelijks wordt gevolgd (zie tabel 56).

Tabel 56: Welke elementen van het roverscoutsprogramma worden bij de stam in jouw groep gebruikt (er kunnen meerdere antwoorden gegeven worden)?

	Percentage
De leeftijd ligt (voornamelijk) tussen de 18 en 21	65,5%
De roverscouts worden in de groep gezien als een volwaardige speltak	85,5%
De roverscouts hebben een eigen stambestuur (voorzitter, secretaris, penningmeester)	72,7%
De roverscouts worden ondersteund door één of meer 'coaches'	14,5%
De roverscouts worden ondersteund door één of meer adviseurs	89,1%
Er wordt gewerkt met drie fases: proloog, traject en epiloog	7,3%
Er wordt gewerkt met de drie uitdagingen (iets Scouting, iets serieus, iets persoonlijks // lokaal, bovenlokaal, internationaal)	20,0%
Nieuwe leden worden geïnstalleerd	63,6%
Er wordt een partenza georganiseerd voor leden die daarvoor in aanmerking komen	7,3%
De roverscouts worden betrokken bij activiteiten van de groep	98,2%
De roverscouts zijn vertegenwoordigd in de groepsraad	87,3%
De roverscouts worden betrokken bij beleidsontwikkeling van de groep	45,5%
N	55

4.12 Ontwikkeling en uitdaging

Scouting stelt zich ten doel haar jeugdleden uit te dagen zich persoonlijk te ontwikkelen. Dit is in de Scoutingmethode onder andere uitgewerkt in de verschillende elementen van de doorlopende leerlijn. Daarbij blijkt het overgrote deel van de (bege)leiding en adviseurs te weten wat met de 'doorlopende leerlijn' tussen speltakken wordt bedoeld (zie tabel 57).

Tabel 57: Weet je wat er wordt bedoeld met de 'doorlopende leerlijn' tussen speltakken?

	Percentage
Ja	89,1%
Nee	10,9%
N	937

In de meeste speltakken (gemiddeld 83%) blijkt dan ook wel eens gesproken te worden over wat jeugdleden leren in de tijd dat ze lid zijn van de speltak, alhoewel dat gemiddeld slechts in ongeveer een kwart regelmatig gebeurt. In de welpenspeltakken wordt hier wat vaker regelmatig over gesproken dan bij de andere speltakken en bij de roverscouts wordt daar het minst vaak over gesproken (zie tabel 58).

Tabel 58: Wordt er in de speltak wel een besproken wat jeugdleden leren in de tijd dat ze lid zijn van de speltak?

	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
Regelmatig	27,6%	26,2%	33,3%	26,0%	25,8%	18,2%
Soms	55,4%	53,8%	53,7%	60,5%	53,9%	54,5%
Nee	14,3%	15,1%	10,2%	12,1%	18,5%	25,5%
Weet niet	2,7%	4,9%	2,7%	1,3%	1,7%	1,8%
N	936	225	255	223	178	55

Ook tussen de speltakken in de groep blijkt wel eens besproken te worden welke activiteiten in elke speltak worden aangeboden om het programma-aanbod goed. De antwoorden op deze vraag komen vrijwel overeen met de voorgaande vraag.

Vervolgens is de respondenten gevraagd in eigen woorden aan te geven wat volgens hen de belangrijkste dingen zijn die zij bij Scouting hebben geleerd voor 'later' in hun leven, de zogenaamde 'lifeskills'. De respondenten konden daarbij maximaal 4 dingen noemen. In totaal zijn er door 839

respondenten 2864 skills genoemd die zij gedurende hun lidmaatschap bij Scouting hebben geleerd. De antwoorden zijn gecategoriseerd naar onderwerp. Hieronder de top 7 van meeste genoemde categorieën, waarbij 'samenwerken' veruit het meest wordt genoemd als 'typische' lifeskill die je bij Scouting ontwikkelt.

1. Sociale vaardigheden; samenwerken en spelen
2. Leiderschap; coachen en coördineren
3. Organiseren; plannen en uitvoeren
4. Zelfstandigheid; doorzettingsvermogen en zelfvertrouwen
5. Creativiteit; improviseren, nieuwe ideeën ontwikkelen
6. Outdoor technieken en -vaardigheden

4.13 Kwaliteit van het programma

De respondenten is gevraagd om het programma van hun eigen speltak te beoordelen met een rapportcijfer. Daarbij blijkt de kwaliteit van het programma voor de jongere speltakken gemiddeld met een hoger cijfer te worden beoordeeld dan de kwaliteit van het programma voor de oudere speltakken. Naarmate de leeftijdsgroep ouder is, daalt gemiddeld het rapportcijfer van de eigen (bege)leiding of adviseurs voor de kwaliteit van het programma (zie tabel 59).

Tabel 59: Welk rapportcijfer geven (bege)leiders en adviseurs voor de kwaliteit van het activiteitenprogramma in de eigen speltak?

Cijfer	Totaal	Beyers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
1	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%
3	0,6%	0,5%	0,4%	0,0%	1,2%	2,0%
4	1,2%	0,0%	0,8%	1,4%	2,4%	4,1%
5	2,2%	0,9%	1,3%	2,3%	4,8%	4,1%
6	11,8%	9,3%	7,9%	14,7%	14,9%	18,4%
7	41,6%	36,6%	42,1%	39,0%	49,4%	46,9%
8	35,2%	44,0%	38,8%	36,7%	22,0%	18,5%
9	6,7%	8,3%	7,9%	6,0%	4,8%	4,1%
10	0,4%	0,5%	0,8%	0,0%	0,0%	2,0%
Gemiddeld	7,27	7,49	7,42	7,25	6,92	6,86
N	891	216	240	218	168	49

In het algemeen wordt de kwaliteit van het 'eigen' programma in de speltak door bege(leiding) en adviseurs positief beoordeeld. Maar naast een geleidelijk oplopend verschil van het gemiddeld rapportcijfer van jongere naar oudere leeftijdsgroepen, komt ook naar voren dat bij de oudere leeftijdsgroepen een groter deel van de respondenten de kwaliteit van hun eigen activiteitenprogramma minder positief beoordeelt. Daarbij is gekeken naar het aantal respondenten dat de kwaliteit van het programma in de eigen speltak een lager rapportcijfer heeft gegeven dan een 7 (zie tabel 60).

Tabel 60: Percentage (bege)leiders en adviseurs dat de kwaliteit van het eigen speltakprogramma lager dan een 7 geeft.

Cijfer	Totaal	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
<7	15,9%	10,7%	10,4%	18,4%	23,9%	28,6%
N	891	216	240	218	168	49

4.14 De kompassen en gidsen

Voor elke leeftijdsgroep is informatie op de website en in één of meer boeken beschikbaar. Voor leiding van bevers, welpen en scouts is dat een kompas, voor explorerbegeleiders en roverscoutsadviseurs is dat een gids, die zowel door de begeleiders en adviseurs als door de jeugdleden zelf gebruikt kan worden. Naarmate de leeftijdsgroep ouder is blijken minder (bege)leiding of adviseurs over de ondersteunende boeken te beschikken (zie tabel 61).

Hoewel het bij de ontwikkeling van de huidige boeken de intentie was dat elke leidinggevende, begeleider of adviseur zelf over een exemplaar zou beschikken, blijkt daarbij dat de boeken in verreweg de meeste gevallen per speltak te worden aangeschaft.

Tabel 61: Beschikbaarheid van de kompassen en gidsen voor (bege)leiding en adviseurs.

	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
Ja, ik kan over een exemplaar beschikken	73,8%	54,7%	51,4%	42,1%	38,3%
Weet ik niet/gebruik het niet	4,0%	9,4%	16,9%	34,3%	14,4%
Ik ken het niet	22,2%	35,9%	31,7%	23,6%	47,3%
N	225	256	224	178	55

Aan de respondenten die hebben aangegeven over een kompas/gids voor hun speltak te beschikken is gevraagd aan te geven hoe ze de bruikbaarheid van het boek waarderen. Over het geheel genomen wordt de bruikbaarheid van de boeken gemiddeld als 'redelijk' beoordeeld (zie tabel 62).

Tabel 62: Waardering van de kompassen en gidsen door (bege)leiding en adviseurs.

	Bevers	Welpen	Scouts	Explorers	Roverscouts
Slecht	0,0%	0,7%	1,7%	1,6%	0,0%
Matig	7,9%	13,8%	15,7%	9,8%	26,3%
Voldoende	27,3%	29,0%	25,2%	25,4%	22,1%
Redelijk	27,3%	25,4%	27,0%	24,6%	26,3%
Goed	22,4%	10,1%	16,5%	22,1%	26,3%
Weet niet	15,2%	21,1%	13,9%	16,4%	0,0%
N	165	138	224	178	55

4.15 Ondersteuning

Een belangrijk onderdeel van dit onderzoek is de vraag hoe groepen in de toekomst nog beter ondersteund kunnen worden in het organiseren van kwalitatief goede Scoutingprogramma's. Hiervoor is aan alle respondenten gevraagd aan te geven voor welke onderwerpen zij belangstelling hebben en in welke vorm (zie tabel 63).

Tabel 63: Voor welke onderwerpen hebben (bege)leiding en adviseurs belangstelling en op welke wijze?

	Informatie via website	Schriftelijke informatie via folder/boek	Workshop/training	Uitwisseling met andere groepen	Spel/game waarmee je zelf aan de slag kunt
Het spelaanbod voor mijn leeftijdsgroep	66,0%	27,9%	27,0%	45,5%	39,3%

Het presenteren en begeleiden van activiteiten	47,0%	21,8%	46,7%	33,2%	24,4%
De activiteitengebieden	67,1%	34,6%	22,1%	22,7%	25,3%
De badges/insignes/awards voor mijn speltak	72,7%	38,8%	15,2%	19,4%	21,7%
De doorlopende leerlijn en progressiematrix	68,3%	35,3%	28,5%	21,6%	19,5%
Uitgewerkte voorbeeldprogramma's	80,8%	33,1%	11,3%	24,8%	18,7%
Internationale activiteiten	78,7%	29,4%	12,7%	22,6%	11,5%
Werken in thema	68,1%	33,0%	24,5%	28,8%	24,5%
Werken met vaste subgroepen	69,7%	26,2%	18,8%	25,4%	13,8%
Mijn rol als (bege)leider of adviseur	52,4%	28,5%	55,7%	34,7%	17,3%
Het (bege)leiden of adviseren van jeugd en jongeren	53,0%	28,6%	58,3%	34,6%	19,9%
Het betrekken van jeugdleden bij het programma en besluitvorming in de groep (jeugdparticipatie)	55,7%	26,9%	36,4%	31,0%	24,4%
De pedagogische ontwikkeling van jeugd en jongeren	56,4%	33,6%	54,0%	22,2%	15,7%
Kinderen met gedrag dat om extra zorg/aandacht vraagt	49,9%	33,1%	62,8%	31,1%	16,4%
Werken met scouts met een beperking	55,2%	31,3%	55,3%	29,5%	14,5%
Sociale veiligheid in de groep	58,4%	34,3%	50,3%	30,9%	20,1%
Omgaan met ouders	57,5%	33,3%	45,1%	34,1%	15,5%
Scoutingtechnieken (kun je hierna toelichten)	62,9%	37,3%	48,0%	29,1%	31,9%

Er blijkt vooral belangstelling te zijn voor informatie via de website en het volgen van een workshop/training.

De top vijf van onderwerpen die het meest in de belangstelling staan, zijn:

1. Uitgewerkte voorbeeldprogramma's (80,8%);
2. Internationale activiteiten (78,7%);
3. Werken met badges/insignes voor de speltak (72,7%);
4. Werken met vaste subgroepen (69,7%);
5. Werken in thema (68,1%);

4.16 Samenwerking en sfeer

De respondenten zijn in het algemeen positief over de samenwerking in de groep. Vooral de samenwerking in de eigen speltak wordt naar verhouding vaak als goed beoordeeld. De samenwerking tussen speltakken en met de praktijkbegeleider, groepsbegeleider en groepsbestuur wordt door ongeveer de helft van de respondenten goed gevonden, de overige respondenten vinden de samenwerking meestal 'redelijk' (zie tabel 64).

Tabel 64: Samenwerking in de groep.

	Slecht	Matig	Redelijk	Goed	Weet niet	N
In de eigen speltak	0,7%	4,1%	21,8%	72,5%	0,9%	936
Tussen de speltakken	1,5%	11,1%	39,8%	47,0%	0,6%	935
Met de praktijkbegeleider	4,4%	9,3%	20,0%	44,8%	21,4%	933
Met de groepsbegeleider	3,5%	8,9%	20,3%	48,8%	18,5%	931
Met het groepsbestuur	2,9%	9,2%	33,0%	52,6%	2,4%	936

Aangezien 12-14% vindt dat de samenwerking buiten de eigen speltak slecht of matig is, lijkt hier toch nog ruimte voor verbetering. Uit de toelichting op deze vraag komt vooral naar voren dat er in deze gevallen vaak sprake is van weinig onderling contact, communicatie of wederzijds begrip. De relatief hoge percentages 'weet niet' voor praktijk- en groepsbegeleiders kan verklaard worden doordat niet alle groepen over een praktijk- of groepsbegeleider beschikken.

De sfeer in de groep wordt over het geheel genomen nog wat positiever beoordeeld dan de onderlinge samenwerking. Vooral de sfeer in de eigen speltak wordt door een grote meerderheid als 'goed' ervaren. Maar ook de sfeer tussen de speltakken en de algemene sfeer in de groep wordt in het algemeen zeer positief beoordeeld (zie tabel 65).

Tabel 65: Sfeer in de groep.

	Slecht	Matig	Redelijk	Goed	Weet niet	N
In de eigen speltak	0,4%	1,2%	11,3%	87,0%	0,1%	937
Tussen de speltakken	0,4%	3,3%	30,7%	61,4%	4,2%	935
In de hele groep	1,0%	4,6%	27,9%	66,4%	0,2%	937

Een meerderheid van de (bege)leiders en adviseurs geeft dan ook aan vrienden in groep te hebben. Slechts enkele respondenten geven aan geen vrienden in de groep te hebben (zie tabel 66).

Tabel 66: Vrienden in de groep.

	Percentage
Ja, ik heb veel vrienden in de groep	57,4%
Ja, ik heb enkele vrienden in de groep	26,1%
Ik ga met veel mensen goed om, maar ik heb geen echte vrienden in de groep	15,7%
Nee, ik heb geen vrienden in de groep	0,9%
N	938

De goede sfeer en onderlinge samenwerking en de vele vriendschappen komen ook terug in de verwachting van de respondenten hoe lang zij nog (bege)leiding of adviseur blijven bij de huidige speltak. Bijna 90% geeft aan nog niet te stoppen na het lopende Scoutingseizoen (zie tabel 67).

Tabel 67: Hoe lang verwachten (bege)leiders en adviseurs nog actief te blijven bij de huidige speltak.

	Percentage
Ik ben voorlopig nog niet van plan te stoppen	52,7%
Zeker langer dan 1 jaar	12,3%
In ieder geval nog 1 jaar, daarna zie ik wel weer	24,4%
Ik stop na dit seizoen	10,7%
N	938

4.17 Eigen identiteit waterscouts

In dit onderzoek is van de gelegenheid gebruik gemaakt een aantal extra vragen te stellen aan (bege)leiding en adviseurs die deel uit maken van een waterscoutinggroep. Zo is er gevraagd hoe belangrijk zij het vinden dat waterscouting binnen de vereniging Scouting Nederland een eigen gezicht heeft.

Het blijkt door een groot deel van de repondenten (heel) belangrijk gevonden te worden dat het waterscouting binnen de vereniging Scouting Nederland een eigen gezicht heeft (zie tabel 68).

Tabel 68: Hoe belangrijk vinden (bege)leiders en adviseurs van watergroepen het dat waterscouting een eigen gezicht heeft?

	Percentage
Helemaal niet belangrijk	1,4%
Niet belangrijk	2,7%
Maakt me niet zo veel uit	13,7%
Belangrijk	30,1%
Heel belangrijk	49,3%
Weet ik niet	2,7%
N	73

Het hebben van een eigen gezicht en een eigen identiteit is een belangrijk onderdeel is van de Scoutingmethode, waarbij elke leeftijdsgroep onder andere een 'eigen' programma heeft, een 'eigen' naam heeft, een 'eigen' insignepakket en dergelijke. Binnen de speltakken hebben subgroepen daarbij vaak ook weer een eigen subgroepnaam.

Dit eigen gezicht en eigen identiteit komt ook terug in de uitwerking van de Scoutingmethode voor waterscouting (o.a. programma, Scoutfit). Het hebben of nastreven van een eigen (subgroep)identiteit wil echter niet automatisch zeggen dat er geen prijs wordt gesteld op het deel uitmaken van een groter geheel. Daarom is aanvullend de vraag gesteld in hoeverre de (bege)leiders en adviseurs die deel uitmaken van waterscoutinggroep, het belangrijk vinden dat waterscouts samen met land- en luchtscouts één vereniging vormen. Dit blijkt echter maar door ongeveer een kwart van de respondenten (heel) belangrijk gevonden te worden. De overige respondenten maakt het niet zoveel uit of vinden het (helemaal) niet belangrijk (zie tabel 69).

Tabel 69: Hoe belangrijk vinden (bege)leiders en adviseurs van watergroepen het dat waterscouts met land- en luchtscouts samen één vereniging vormen?

	Percentage
Helemaal niet belangrijk	21,9%
Niet belangrijk	12,3%
Maakt me niet zoveel uit	35,6%
Belangrijk	19,2%
Heel belangrijk	6,8%
Weet ik niet	4,1%
N	73

4.18 Openheid en diversiteit

Eén van de toekomstthema's van Scouting Nederland is 'open en diversiteit'. Daarover zijn twee vragen in het onderzoek meegenomen. Over het geheel genomen vinden respondenten dat hun groep

open staat voor jeugd- en kaderleden die een 'andere' dan heteroseksuele geaardheid hebben (zie tabel 70).

Tabel 70: Staat jouw groep open voor leiding of jeugdleden die een 'andere' seksuele geaardheid hebben?

	Percentage
Ja	91,6%
Nee	1,9%
Weet ik niet	6,4%
N	934

Daarnaast is de respondenten gevraagd of zij in hun eigen speltak jeugdleden hebben met een beperking. Opvallend is dat in een grote meerderheid van de speltakken jeugdleden zijn met ADHD of een beperking in het autistisch spectrum (zie tabel 71).

Tabel 71: Zijn er in jouw speltak jeugdleden met een beperking? (hierbij konden respondenten meerdere antwoorden aankruisen).

	Percentage
ADHD	78,3%
ASS (autisme)	62,4%
Verstandelijke beperking	14,1%
Visuele beperking	6,6%
Doof of slechthorend	10,1%
Lichamelijke beperking	15,8%
Andere beperking	14,5%
Nee, wij hebben op dit moment geen jeugdleden met een beperking	10,0%
Weet ik niet	5,2%
N	936

5 Resultaten praktijkbegeleiders

5.1 Inleiding

Voor dit onderzoek zijn alle praktijkbegeleiders benaderd waarvan een geldig emailadres beschikbaar was (1147). In totaal hebben 294 praktijkbegeleiders de vragenlijst ingevuld (respons 26%). Ongeveer 84% van de respondenten is als actief als landscout en ongeveer 12% als waterscout. De overige respondenten heeft 'anders' ingevuld.

5.2 Project Spelkwaliteit

Ruim 21% van de praktijkbegeleiders heeft meegedaan met het project Spelkwaliteit, waar het spel Power Up Your Game een onderdeel van is (zie tabel 72).

Tabel 72: Heeft jouw groep meegedaan aan het project Spelkwaliteit?

Naam	Percentage
Ja	21,1%
Nee	66,3%
Weet ik niet	12,6%
N	294

Daarbij blijkt echter slechts bijna de helft van de praktijkbegeleiders (48%) ook daadwerkelijk het spel Power Up Your Game in de eigen groep gespeeld te hebben. Daarbij blijkt het spel het meest gespeeld te zijn met welpen- en scoutsleiding, gevolgd door beverleiding (zie tabel 73).

Tabel 73: Met wie heb je het spel Power Up Your Game gespeeld? (Hierbij konden respondenten meerdere antwoorden aankruisen)

Naam	Percentage
Beverleiding	36,7%
Welpenleiding	60,0%
Scoutsleiding	63,3%
Explorerbegeleiding	16,7%
Met leiding van verschillende speltakken tegelijk	23,3%
Explorer afdeling	13,3%
Roverscouts stam	3,3%
In de groepsraad	10,0%
N	30

Over het algemeen geeft twee derde van de praktijkbegeleiders die aan het project Spelkwaliteit hebben deelgenomen aan, dat dit hen heeft geholpen om met de leidingteams in hun groep in gesprek te gaan over de kwaliteit van het activiteitenprogramma (zie tabel 74). Dit geldt blijkbaar dus ook voor een aantal praktijkbegeleiders die wel aan het project hebben deelgenomen, maar het spel Power Up Your game nog niet hebben gespeeld. De praktijkbegeleiders die aangeven dat het project hen niet heeft geholpen, geven in het algemeen aan dat ze niet met het thema Spelkwaliteit aan de slag zijn gegaan in de groep. Meestal omdat ze hier nog niet aan zijn toegekomen door andere taken of prioriteiten binnen de groep, maar het nog wel in de planning staat.

Tabel 74: Heeft het project Spelkwaliteit jou geholpen om met de leidingteams in gesprek te gaan over de kwaliteit van het activiteitenprogramma?

Naam	Percentage
Ja	66,1%
Nee	4,8%
Ik ben er nog niet mee aan de slag gegaan in de groep	29,0%
N	62

5.3 Groepsbegeleider in de groep

Ongeveer tweederde van de praktijkbegeleiders geeft aan dat er naast een praktijkbegeleider ook een groepsbegeleiders is in de groep. Daarnaast blijkt 18% van de praktijkbegeleiders ook de rol van groepsbegeleider in de groep te vervullen (zie tabel 75). Voor de meeste praktijkbegeleiders (12%) geldt dat ze nog geen groepsbegeleider hebben, maar hier wel naar op zoek te zijn.

Tabel 75: Heeft jouw groep ook een groepsbegeleider?

Naam	Percentage
Ja, we hebben naast praktijkbegeleider(s) ook aparte groepsbegeleider(s)	67,6%
Ja, ik ben zowel praktijkbegeleider als groepsbegeleider	18,1%
Nee, op dit moment niet maar die zoeken we nog wel	12,3%
Nee, dat hoeft voor ons niet	2,0%
Weet ik niet	0,0%
N	293

Daarbij blijkt het voor bijna alle praktijkbegeleiders voldoende duidelijk te zijn wat het verschil is tussen de rol van de praktijkbegeleider (deskundigheidsontwikkeling van leidinggevend en leidingteams t.b.v. de kwaliteit van het activiteitenprogramma) en de rol van groepsbegeleider (samenstelling en goed functioneren van leidinggevend en leidingteams) (zie tabel 76).

Tabel 76: Is het voor jou voldoende duidelijk wat het verschil is tussen de rol van praktijkbegeleider en de rol van groepsbegeleider?

Naam	Percentage
Ja en wij volgen (ongeveer) deze taakverdeling	76,5%
Ja, maar wij hebben de taken anders verdeeld	20,5%
Nee	3,1%
N	293

De meeste praktijkbegeleiders met een groepsbegeleider in de groep, vinden daarbij dat de samenwerking met de groepsbegeleider goed of redelijk goed verloopt (zie tabel 77). In de gevallen dat de samenwerking volgens praktijkbegeleiders matig of slecht verloopt, heeft dit meestal te maken met te weinig onderling contact of weinig beschikbaarheid van de groepsbegeleider.

Tabel 77: Hoe verloopt de samenwerking tussen jou en de groepsbegeleider van jouw groep?

Naam	Percentage
Slecht	0,5%
Matig	7,1%
Redelijk	20,9%
Goed	69,9%
n.v.t.	1,5%
N	196

5.4 Overleg met leidinggevend van de speltakken

De mate waarin praktijkbegeleiders overleg hebben met leidinggevend van de speltakken varieert sterk, maar de meeste praktijkbegeleiders hebben minimaal een paar keer per jaar overleg met de (bege)leiding van speltakken. Met roverscouts adviseurs wordt naar verhouding het minst overlegt (zie tabel 78).

Tabel 78: Hoe vaak heb je overleg met leidinggevend(en) van de speltakken in je groep?

	bevers	welpen	scouts	explorers	roverscouts
Elke week	4,2%	8,1%	7,9%	4,2%	0,8%
1 x per 2 á 3 weken	12,1%	13,2%	12,4%	8,5%	6,2%
1 x per maand	17,0%	25,3%	24,1%	17,6%	10,7%
1 x per 2 á 3 maanden	23,9%	26,0%	26,8%	28,9%	13,6%
Een paar keer per jaar	18,6%	19,6%	19,6%	21,5%	14,8%
1 x per jaar	5,3%	3,7%	4,5%	8,1%	4,5%
(vrijwel) nooit	3,4%	3,7%	3,8%	8,1%	30,0%
n.v.t. (deze speltak hebben wij niet)	15,5%	0,3%	1,0%	3,2%	19,3%

Praktijkbegeleiders blijken daarbij vaak aandacht te hebben voor de kwalificatie en overige deskundigheidsontwikkeling van leidinggevend(en), het functioneren van het team als geheel, de kwaliteit van het activiteitenprogramma en de omgang met jeugdleden (zie tabel 79).

Tabel 79: Waar praat jij over met de leidingteams in je rol als praktijkbegeleider? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Naam	Percentage
Kwalificaties van leidinggevend(en)	92,9%
Andere deskundigheidsontwikkeling van leidinggevend(en)	71,1%
Functioneren van de leidingteams	60,2%
Kwaliteit van de activiteitenprogramma's	66,3%
Het betrekken van ouders bij de speltak	27,9%
Omgaan met moeilijk gedrag van jeugdleden	56,8%
Omgaan met scouts met een beperking	19,0%
Andere dingen	31,6%
N	294

Bijna driekwart van de praktijkbegeleiders (72%) is daarbij van mening dat de gesprekken die zij hebben met leidinggevend(en) waardevol zijn voor de kwaliteit van de activiteitenprogramma's in de speltakken (zie tabel 80).

Tabel 80: Hoe waardevol denk je dat jouw gesprekken zijn met leidinggevend(en) voor de kwaliteit van de activiteitenprogramma's?

Naam	Percentage
Helemaal niet waardevol	0,0%
Niet waardevol	1,4%
Het maakt niet zo veel uit	18,7%
Waardevol	66,3%
Heel waardevol	5,8%
Nvt / geen idee	7,8%
N	294

Tot slot geeft het merendeel van de praktijkbegeleiders aan dat er in de groep soms (58%) of regelmatig (37%) wordt gesproken over hoe het aanbod aan activiteiten per speltak goed op elkaar aansluit (zie tabel 81).

Tabel 81: Wordt er bij jou in de groep gesproken hoe het aanbod van de activiteiten per speltak goed op elkaar aansluit?

Naam	Percentage
Nee	5,4%
Soms	57,8%
Regelmatig	36,7%
N	294

5.5 Eigen deskundigheid praktijkbegeleiders

Praktijkbegeleiders hebben een belangrijke rol in het kwalificeren van leiding. Naast het aanvragen van een kwalificatie kunnen praktijkbegeleider zelf ook deelkwalificaties toekennen in Scouts Online.

De meeste praktijkbegeleiders vinden dat zij over voldoende kennis en inzicht beschikken over de spelvisie om deelkwalificaties van leiding te beoordelen en op de hoogte zijn van de doorlopende leerlijn in het Scoutingprogramma en de spelvisie van Scouting Nederland (zie resp. tabel 82, 83 en 84).

Tabel 82: Beschik jij over voldoende kennis en inzicht om de deelkwalificaties voor leiding te beoordelen?

Naam	Percentage
Ja	90,1%
Nee	6,2%
Weet ik niet	3,8%
N	292

Tabel 83: Weet je wat er wordt bedoeld met de doorlopende leerlijn?

Naam	Percentage
Ja	95,9%
Enigszins	3,4%
Nee	0,7%
N	294

Tabel 84: Ben je op de hoogte van de spelvisie van Scouting voor de verschillende speltakken?

Naam	Percentage
Ja	83,7%
Een beetje	16,3%
Nee	0,0%
N	294

Ongeveer twee derde van de ondervraagde praktijkbegeleiders geeft daarbij aan zelf over een kwalificatie als praktijkbegeleider te beschikken (zie tabel 85). Dit percentage (67%) komt echter niet overeen met de geregistreerde kwalificaties in Scouts Online (34%). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de selectie van praktijkbegeleiders geen afspiegeling van de totale populatie is of dat de praktijkbegeleiders zichzelf gekwalificeerd genoeg vinden zonder dat dit gekoppeld is aan een formele registratie van een kwalificatie in Scouts Online.

Tabel 85: Beschik jij zelf over een kwalificatie als praktijkbegeleider?

Naam	Percentage
Ja	67,7%
Nee	32,3%
N	291

De praktijkbegeleiders beoordelen hun eigen deskundigheid gemiddeld als (ruim) voldoende (zie tabel 86). Gezien het grote aantal praktijkbegeleiders (45%) dat niet meer dan 'voldoende' heeft aangekruist, lijkt hierin nog wel ruimte voor verbetering. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op de ondersteuningsbehoefte van praktijkbegeleiders.

Tabel 86: Hoe beoordeel jij op dit moment je eigen deskundigheid voor het uitvoeren van je functie als praktijkbegeleider?

Naam	Percentage
Onvoldoende	1,4%
Matig	7,8%
Voldoende	44,9%
Ruim voldoende	32,7%
Goed	13,3%
N	294

5.6 Ondersteuning van praktijkbegeleiders

Een belangrijk hulpmiddel voor praktijkbegeleiders is de 'Toolkit praktijkbegeleider' die tijdens Scout-In 2015 is geïntroduceerd. Een groot deel van de praktijkbegeleiders (82,6%) blijkt over deze toolkit te kunnen beschikken en (tabel 87). Van deze groep blijkt ongeveer driekwart de toolkit niet alleen bekeken, maar ook daadwerkelijk gebruikt te hebben (zie tabel 88).

Tabel 87: Beschik jij (of je groep) al over een toolkit praktijkbegeleider?

Naam	Percentage
Ja	82,6%
Nee	11,9%
Weet ik niet	5,5%
N	293

Tabel 88: Heb je de toolkit al bekeken en/of gebruikt?

Naam	Percentage
Ja, ik heb de toolkit al bekeken en gebruikt	74,4%
Ik heb de toolkit wel bekeken, maar nog niet gebruikt	21,1%
Nee, ik heb de toolkit nog niet bekeken of gebruikt	4,5%
N	242

De praktijkbegeleiders zijn over het algemeen erg tevreden over de kwaliteit van de toolkit en geven deze gemiddeld een rapportcijfer van 7,8. Slechts 1,2% van de praktijkbegeleiders vindt de kwaliteit van de toolkit onvoldoende en geeft een rapportcijfer van 5 of lager (zie tabel 89).

Tabel 89: Wat vindt je van de kwaliteit van de toolkit in het algemeen? (Rapportcijfer van 1 t/m 10)

Naam	Percentage
1	0,0%
2	0,0%
3	0,4%
4	0,4%
5	0,4%
6	5,6%
7	26,7%
8	43,5%
9	15,9%
10	2,2%
Geen idee	4,7%
N	232

Vanuit de regio speelt de praktijkcoach een belangrijke rol in de ondersteuning van praktijkbegeleiders. Hoewel in vrijwel alle regio's een praktijkcoach beschikbaar is, blijken niet alle praktijkbegeleiders contact met de praktijkcoach in hun regio te hebben. Dit blijkt voor bijna 1 op de 5 praktijkbegeleiders (18%) het geval te zijn. Daarnaast heeft ruim 7% slechts een enkele keer per jaar contact met de praktijkcoach in de regio (zie tabel 90).

Tabel 90: Hoe vaak heb jij contact met de praktijkcoach van de regio?

Naam	Percentage
Elke week	1,2%
1 x per 2 á 3 weken	0,4%
1 x per maand	5,8%
1 x per 2 á 3 maanden	27,3%
Een paar keer per jaar	40,0%
1 x per jaar	7,3%
(vrijwel) nooit	18,1%
N	260

Een meerderheid van de praktijkbegeleiders (61,2% in totaal) is daarbij tevreden of heel tevreden over de ondersteuning van de praktijkcoach uit de regio (zie tabel 91).

Tabel 91: Hoe tevreden ben jij met de ondersteuning van de praktijkcoach uit jouw regio?

Naam	Percentage
Heel tevreden	18,5%
Tevreden	42,7%
Neutraal	32,7%
Ontevreden	4,2%
Heel ontevreden	1,9%
N	260

In het merendeel van de regio's (90%) blijken aparte bijeenkomsten voor praktijkbegeleiders te worden georganiseerd. Het aantal bijeenkomsten varieert per regio, maar varieert meestal van 1 tot 4 bijeenkomsten per jaar (zie tabel 92).

Tabel 92: Hoeveel bijeenkomsten zijn er gemiddeld per jaar voor de praktijkbegeleiders uit jouw regio?

Naam	Percentage
Geen	9,8%
1	17,8%
2	27,3%
3	18,2%
4	18,2%
5	3,5%
6	3,8%
7	0,3%
8	0,7%
N	286

Het uitwisselen van ervaringen blijkt een belangrijk onderdeel te zijn van de bijeenkomsten voor praktijkbegeleiders in de regio, samen met onderwerpen als het kwalificeren en overige deskundigheidsontwikkeling van leidinggevend.

Daarnaast is er ook veel aandacht voor het bespreken van nieuwe ontwikkelingen in Scouting Academy en de eigen deskundigheid en rol van de praktijkbegeleider in de groep (zie tabel 93).

Tabel 93: Waar gaan de bijeenkomsten met praktijkbegeleiders in jouw regio over? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Naam	Percentage
Kwalificeren van leidinggevend	70,4%
Overige deskundigheidsontwikkeling van leidinggevend	54,3%
Registreren van (deel)kwalificaties in SOL	38,1%
Nieuwe ontwikkelingen in Scouting Academy	68,0%
Uitwisselen ervaringen met andere praktijkbegeleiders	88,7%
Eigen deskundigheidsontwikkeling voor praktijkbegeleiders	44,9%
Kwaliteit van activiteitenprogramma's (spelkwaliteit)	26,3%
Rol van de praktijkbegeleider in de groep	59,5%
Spelvisie van Scouting	26,7%
Andere onderwerpen	25,1%
N	247

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van overige ondersteuning waarvan praktijkbegeleiders aangeven belangstelling/behoefte voor te hebben.

5.7 Trainingsaanbod van de regio

Trainingen spelen van oudsher een belangrijke rol in de ondersteuning van deskundigheidsontwikkeling van leidinggevend en andere kaderleden. Ongeveer twee derde van de praktijkbegeleiders geeft aan dat hun regio op dit moment in staat is om in de behoefte aan trainingen en deskundigheidsontwikkeling voor leiding te voorzien en is tevreden over de kwaliteit van het trainingsaanbod vanuit de regio. De overige praktijkbegeleiders vinden van niet of hebben hier geen duidelijk beeld van (zie tabel 94 en 95).

Tabel 94: Is de regio op dit moment in staat om in de behoefte aan trainingen en deskundigheidsontwikkeling voor leiding te voorzien?

Naam	Percentage
Ja	62,2%
Nee	21,1%
Weet ik niet	16,7%
N	294

Tabel 95: Ben je over het algemeen tevreden met de kwaliteit van het trainingsaanbod vanuit de regio?

Naam	Percentage
Ja	67,9%
Nee	20,8%
Weet ik niet	11,3%
N	293

Daarnaast blijkt ongeveer de helft van de praktijkbegeleiders van mening te zijn dat de regio met het aanbod aan trainingen en deskundigheidsontwikkeling voor leidinggevend, in staat is om voldoende rekening te houden met competenties die leidinggevend al beheersen (één van de uitgangspunten van Scouting Academy).

Daarentegen vindt een kwart van de praktijkbegeleiders dat hun regio daartoe nog niet voldoende in staat is. De overige praktijkbegeleiders hebben hier geen duidelijk beeld over (zie tabel 96).

Tabel 96: Is de regio met het aanbod aan trainingen en deskundigheidsontwikkeling voor leidinggevers, in staat om voldoende rekening te houden met competenties die leidinggevers al beheersen?

Naam	Percentage
Ja	49,7%
Nee	26,2%
Weet ik niet	24,1%
N	294

5.8 Kwaliteit van de activiteitenprogramma's

De praktijkbegeleiders zijn een aantal stellingen voorgelegd die te maken hebben met de kwaliteit van het activiteitenprogramma en (bege)leiding van de speltakken. Over het algemeen komt een positief beeld naar voren, al blijkt kennis over het omgaan met kinderen met probleemgedrag en de insignes/awards naar verhouding nog wel wat meer aandacht te kunnen krijgen. Dat geldt ook voor het betrekken van ouders bij de groep (zie tabel 97).

Tabel 97: Stellingen over de kwaliteit van leiding en activiteitenprogramma's

Stelling	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Niet eens of oneens	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet niet
Er is veel afwisseling in de activiteitenprogramma's van de speltakken	0,3%	7,2%	15,5%	50,2%	26,8%	0,2%
De meeste leiding kan goed een spel uitleggen en begeleiden	0,0%	2,4%	9,3%	63,2%	24,4%	0,7%
De leiding heeft goede kennis van het spelthema van hun speltak	0,3%	11,4%	17,6%	51,6%	18,0%	1,0%
De leiding beheerst de scoutingtechnieken die bij hun speltak horen	0,3%	4,1%	19,0%	55,9%	20,7%	0,0%
De meeste speltakken maken gebruik van verschillende activiteitengebieden	0,3%	9,2%	17,5%	49,3%	23,6%	0,0%
De leiding beschikt over voldoende kennis over het omgaan met kinderen met probleemgedrag	1,0%	10,3%	31,5%	47,3%	8,6%	1,4%
De leiding staat open voor andere leiding of jeugdleden die een 'andere' seksuele geaardheid hebben	0,0%	1,7%	5,5%	33,2%	51,0%	8,6%
Pesten wordt in onze groep niet getolereerd	0,0%	1,0%	4,5%	39,5%	54,5%	0,7%
De leiding heeft voldoende kennis van de insignes en awards voor hun speltak	1,7%	14,4%	28,4%	45,9%	7,9%	1,7%
Er is sprake van een goede samenwerking tussen de speltakken	1,4%	7,9%	19,9%	52,1%	18,5%	0,3%
Ouders van jeugdleden worden voldoende betrokken bij de groep	2,4%	14,7%	31,5%	44,2%	5,5%	1,7%

Ondanks dat veel praktijkbegeleiders (77% in totaal) van mening zijn dat er veel afwisseling is in de activiteitenprogramma's van de speltakken en dat volgens veel praktijkbegeleiders (72,9% in totaal) de meeste speltakken gebruik maken van verschillende activiteitengebieden, blijkt uit figuur 1 en 2 in H.4.6. dat niet alle activiteitengebieden in gelijke mate aan bod komen in de activiteitenprogramma's.

Naast deze stellingen is de praktijkbegeleiders ook gevraagd per speltak een rapportcijfer van 1 t/m 10 te geven voor de gemiddelde kwaliteit van het activiteitenprogramma. Ook hieruit blijkt dat de praktijkbegeleiders in het algemeen positief te zijn over de kwaliteit van de activiteitenprogramma's. Dit geldt in ieder geval voor de activiteitenprogramma's voor de jongere leeftijdsgroepen bevers t/m scouts. De gemiddelde waardering voor het activiteitenprogramma neemt na de scouts af en is voor de roverscouts relatief het laagst (zie tabel 98).

Tabel 98: Hoe beoordeel jij de kwaliteit van het activiteitenprogramma van de speltak(ken) in jouw groep? (cijfer van 1 tot 10)

Vraag	Gemiddelde	N
bevers	8,15	225
welpen	7,36	290
scouts	7,38	289
explorers	6,86	278
roverscouts	6,44	203

Uit nadere analyse blijkt dat er een zeer gering percentage praktijkbegeleiders het activiteitenprogramma voor bevers (1,5%), welpen (2,5%) en scouts (3,8%) als onvoldoende (≤ 6) beschouwd. Bij de explorers (8,2%) en roverscouts (9,4%) is dit percentage iets hoger.

De vraag is of een 6 als voldoende een goed genoeg criterium is. Het is een kwestie van interpretatie, maar als we zouden stellen dat de kwaliteit van een activiteitenprogramma gemiddeld minimaal een 7 zou moeten scoren, zijn de verschillen tussen de jongere en oudere leeftijdsgroepen groter. Rond de 88-90% van de praktijkbegeleiders beoordeelt de kwaliteit van de activiteitenprogramma voor bevers (80,3%), welpen (87,6%) en scouts (90,2%) met een 7 of hoger. Dit in contrast met explorers (75,8%) en roverscouts (64,3%).

Daar waar praktijkbegeleiders een 6 of lager geven voor de kwaliteit van het activiteitenprogramma, blijkt dit naar verhouding vaak te maken te hebben met te weinig afwisseling/diversiteit van het activiteitenprogramma (bevers, welpen, scouts) en het te weinig spelen in thema (bevers, welpen). Bij explorers wordt naar verhouding erg vaak genoemd dat er te weinig uitdaging, sturing en invulling van het programma is. Bij de roverscouts komt dat volgens de praktijkbegeleiders vooral doordat er een gebrek aan programma en motivatie is om activiteiten te ondernemen (zie bijlage 1).

Tot slot is gevraagd of praktijkbegeleiders interesse zouden hebben om met hun groep deel te nemen aan een workshop over spelkwaliteit. Ruim de helft van de praktijkbegeleiders geeft aan hier interesse in te hebben (zie tabel 99).

Tabel 99: Heb jij met jouw groep interesse om deel te nemen aan een workshop over spelkwaliteit?

Naam	Percentage
Ja	54,6%
Nee	11,6%
Weet ik niet	33,8%
N	293

NB. Vanaf eind 2018 is het voor individuele groepen mogelijk gebruik te maken van het spel 'Power Up Your Game' als onderdeel van het project Spelkwaliteit.

6 Resultaten oudere explorers en jonge roverscouts

6.1 Inleiding

Voor deze enquête zijn alle explorers en roverscouts van 17 tot en met 20 jaar met een geldig e-mailadres benaderd. In totaal hebben 1480 van de 6335 respondenten de vragenlijst ingevuld (respons 23%), met een redelijk gelijke verdeling over de speltakken (zie tabel 100). Niet alle vragen zijn aan alle respondenten gesteld. In de vragenlijst is gebruik gemaakt van een 'routing' zodat de roverscouts vooral de vragen hebben gekregen die betrekking hebben op het reilen en zeilen van de roverscouts speltak op dit moment, terwijl de explorers vooral de vragen hebben gekregen die betrekking hebben op hun meningen of wensen ten aanzien van het deelnemen aan de speltak roverscouts in de nabije toekomst. Voor zover van toepassing zal per tabel worden aangegeven aan wie welke vraag is voorgelegd.

Sommige vragen zijn alleen aan explorers of alleen aan roverscouts gesteld. Als dat het geval is, is dit tussen haakjes () bij de tabeltitel vermeld.

Tabel 100: Van welke speltak ben je lid?

Naam	Percentage
Explorers	49,4%
Roverscouts	50,6%
N	1450

Uit de leeftijdsverdeling blijkt dat op enkele uitzonderingen na de respondenten binnen de beoogde leeftijdsgroep vallen.

Tabel 101: Wat is je leeftijd?

Naam	Percentage
17	40,7%
18	24,1%
19	22,9%
20	11,1%
anders	1,2%
N	1475

6.2 Het roverscoutsprogramma

De meeste speltakken roverscouts komen elke week of anders minimaal eens in de twee weken bij elkaar. Slechts 8% van de speltakken komen minder dan een keer in de maand bij elkaar (zie tabel 102).

Tabel 102: Hoe vaak komen de roverscouts in jullie groep bij elkaar? (roverscouts)

Naam	Percentage
Elke week	63,7%
Eens in de 2 weken	21,2%
Eens per maand	7,1%
Minder dan eens per maand	2,2%
Wisselend	5,5%
Weet ik niet	0,3%
N	731

Daarbij wordt in meer dan de helft (57%) van de speltakken tijdens 80% van de opkomsten een programma met activiteiten gedaan. Slechts 18% van de speltakken roverscouts blijken in minder dan de helft van hun opkomsten een programma met activiteiten te doen (zie tabel 103).

Tabel 103: Hoe vaak hebben jullie ook een programma met activiteiten tijdens de opkomsten? (roverscouts)

Naam	Percentage
10%	3,9%
20%	4,7%
30%	5,4%
40%	4,3%
50%	10,0%
60%	5,1%
70%	10,1%
80%	15,5%
90%	18,4%
100%	22,6%
N	722

Bij het voorbereiden van de activiteitenprogramma's maakt ruim driekwart van de speltakken roverscouts gebruik van een langetermijnplanning (zie tabel 104).

Tabel 104: Wordt er met jouw speltak gewerkt met een langetermijnplanning (3 maanden of langer)? (roverscouts)

Naam	Percentage
Ja	76,8%
Nee	17,4%
Weet ik niet	5,8%
N	730

De meeste speltakken roverscouts hebben tijdens de meeste opkomsten ook een programma met activiteiten en gebruiken daarbij een langetermijnplanning, maar werken niet met het landelijk spelaanbod voor roverscouts (de pow-wow, 3 fasen en uitdagingen). Wel wordt de speltak roverscouts daarbij in de meeste groepen (82,2%) gezien als een volwaardige speltak en worden roverscouts betrokken bij activiteiten van de groep (82,7%). Ruim de helft (54,4%) van de speltakken roverscouts worden daarbij ondersteund door één of meer adviseurs (zie tabel 105).

Eigen zelfstandigheid en het betrekken van roverscouts bij beleid en ontwikkelingen in de groep (jeugdparticipatie), is een belangrijk onderdeel van het roverscoutsprogramma. Dit blijkt terug te komen in een groot deel van de speltakken roverscouts. Ongeveer driekwart van de speltakken roverscouts hebben een eigen bestuur (74,3%) en zijn vertegenwoordigd in de groepsraad (78,4%). Daarnaast geeft ongeveer 40% van de roverscouts aan dat zij ook worden betrokken bij de beleidsontwikkeling van de groep.

Tabel 105: Welke onderdelen van het roverscoutsprogramma gebruiken jullie? (roverscouts)

Naam	Percentage
De roverscouts hebben een eigen bestuur (voorzitter, secretaris, penningmeester)	74,3%
Wij doen de pow-wow met nieuwe leden	4,7%
Er wordt gewerkt met de 3 fasen: proloog, traject, epiloog	2,5%
Er wordt gewerkt met de drie uitdagingen (iets Scouting, iets serieus, iets persoonlijk // lokaal, bovenlokaal, internationaal)	9,8%
Nieuwe leden worden geïnstalleerd	46,5%
Er wordt een partenza georganiseerd voor roverscouts die daarvoor in aanmerking komen	2,5%
De roverscouts worden betrokken bij activiteiten van de groep	82,7%
De roverscouts zijn vertegenwoordigd in de groepsraad	78,4%
De roverscouts worden betrokken bij beleidsontwikkeling van de groep	40,1%
De roverscouts worden ondersteund door één of meer adviseurs	54,4%
De roverscouts worden in de groep gezien als een volwaardige speltak	82,2%
N	723

Ruim de helft van de speltakken roverscouts blijken naast activiteiten met de eigen speltak, ook deel te nemen aan activiteiten in de regio (zie tabel 106).

Tabel 106: *Neemt jouw speltak deel aan activiteiten in de regio? (roverscouts)*

Naam	Percentage
Ja	57,9%
Nee	33,3%
Weet ik niet	8,7%
N	732

6.3 Uitdaging en ontwikkeling

Scouting daagt jongeren uit zich persoonlijk te ontwikkelen. In het roverscoutsprogramma zijn roverscouts vooral zelf aan zet om aan hun eigen ontwikkeling vorm en inhoud te geven. Aan roverscouts is dan ook gevraagd of er binnen de speltak wel eens besproken wordt wat je er als roverscout leert in de tijd dat je lid bent van deze speltak. Ruim een kwart van de roverscouts geeft aan dat hier soms (24,8%) of regelmatig (2,7%) aandacht aan wordt besteed. In de meeste speltakken roverscouts (63,3%) wordt hier echter helemaal geen aandacht aan besteed (zie tabel 107).

Tabel 107: *Wordt er binnen jullie speltak wel eens besproken wat je leert in de tijd dat je lid bent van de roverscouts? (roverscouts)*

Naam	Percentage
Ja, regelmatig	2,7%
Ja, soms	24,8%
Nee	63,3%
Weet ik niet	9,2%
N	730

Aan zowel de roverscouts als de oudere explorers is aanvullend gevraagd wat zij zelf graag bij de roverscouts (nog) zouden willen leren. Hierbij worden vooral leerdoelen op het gebied van leidinggeven, activiteiten en kampen organiseren, Scoutingtechnieken en samenwerken genoemd en vooral bij explorers ook nog zelfstandigheid. Ook wordt duidelijk dat lang niet alle respondenten nog iets nieuws willen leren bij de roverscouts. Gezelligheid met vrienden naast het leiding zijn is voor een deel van de respondenten blijkbaar al genoeg. Zie bijlage 3 voor de gemaakte opmerkingen.

Ongeveer een kwart (24,5% in totaal) van de roverscouts vindt het activiteitenprogramma in hun speltak uitdagend. De overige roverscouts vinden het activiteitenprogramma slechts een beetje of niet uitdagend (zie tabel 108).

Tabel 108: *Hoe uitdagend vind jij het activiteitenprogramma bij de roverscouts? (roverscouts)*

Naam	Percentage
Helemaal niet uitdagend	7,7%
Niet zo erg uitdagend	30,2%
Een beetje uitdagend	37,6%
Uitdagend	22,3%
Heel uitdagend	2,2%
N	726

6.4 Kwaliteit van het programma

De roverscouts is gevraagd om het programma van hun eigen speltak te beoordelen met een rapportcijfer. Daarbij blijken de kwaliteit van het programma door roverscouts zelf met gemiddeld een 6,9. Daarbij heeft 71% van de roverscouts een 7 of hoger gegeven (zie tabel 109). Het gemiddelde rapportcijfer door roverscouts komt overigens overeen met het gemiddeld rapportcijfer dat roverscoutsadviseurs geven voor de kwaliteit van het roverscouts programma (zie paragraaf 4.13, tabel 59).

Tabel 109: Welk rapportcijfer geven roverscouts zelf voor de kwaliteit van het activiteitenprogramma in hun speleenheid (roverscouts).

Rapportcijfer	Percentage
1	1,5%
2	1,1%
3	1,4%
4	2,9%
5	7,0%
6	14,8%
7	35,3%
8	27,0%
9	5,2%
10	3,7%
N	725

6.5 Wat vinden roverscouts belangrijk in het programma?

Aanvullend op de inhoud en beoordeling van de kwaliteit van het activiteitenprogramma is aan roverscouts gevraagd wat zij belangrijk vinden bij de roverscouts. Daarbij blijkt vooral de gezelligheid (99,4%) en vrienden ontmoeten (87,7%) (heel) belangrijk gevonden te worden, op enige afstand gevolgd door het samen activiteiten doen (83,5%) en het samen rond de bar of kampvuur hangen ((81,8%), zie tabel 110.

Tabel 110: Wat vinden roverscouts het meest belangrijk bij hun speltak? (roverscouts)

	Helemaal niet belangrijk	Niet zo belangrijk	Neutraal	Belangrijk	Heel belangrijk	N
Vrienden te ontmoeten	1,2%	1,6%	11,5%	43,3%	44,4%	729
Gezelligheid	0,0%	0,0%	0,6%	23,5%	76,9%	727
Samen activiteiten te doen	0,0%	1,7%	16,8%	53,9%	29,6%	726
Scoutingtechnieken te leren	14,5%	30,5%	33,9%	19,4%	4,9%	731
Persoonlijke vaardigheden te leren	4,1%	14,0%	37,3%	35,9%	10,4%	730
De groep en andere speltakken te ondersteunen	1,9%	9,2%	31,7%	45,3%	13,5%	728
Mijn eigen plezier, zonder verantwoordelijkheid voor anderen	2,3%	11,2%	33,3%	44,7%	12,8%	729
Samen rond de bar of kampvuur hangen met een drankje/biertje	1,0%	5,6%	15,0%	44,7%	37,1%	731

Daarnaast zijn de respondenten in de gelegenheid gesteld om nog andere dingen te noemen die zij belangrijk vinden. Ook hierbij worden gezelligheid, het als groep bij elkaar zijn en van daaruit samen leuke dingen doen naar verhouding het meest genoemd. Het totaal overzicht aan gemaakte opmerkingen is opgenomen in bijlage 4.

6.6 Wat willen explorers later bij de roverscouts doen?

Explorers zijn de roverscouts van de toekomst. Daarom is ook aan hen gevraagd wat zij 'later' bij de roverscouts aan activiteiten zouden willen doen. Door explorers wordt gezelligheid ook regelmatig genoemd, maar in vergelijking met de roverscouts noemen explorers naar verhouding veel vaker het doen van meer uitdagende en spannende activiteiten, zoals hikes, zeiltochten, survivalactiviteiten, kampen in het buitenland e.d. Het totaal overzicht aan gemaakte opmerkingen is opgenomen in bijlage 5.

6.7 De roverscoutsgids

Voor de roverscouts is er, net als bij de andere speltakken, een speciale gids ontwikkeld met informatie over het activiteitenprogramma voor roverscouts. Deze roverscoutsgids is de enige gids van het spelaanbod die gratis beschikbaar wordt gesteld. Wat daarbij opvalt is dat de bekendheid van de roverscoutsgids onder roverscouts (nog) lager is dan de bekendheid van de roverscoutsgids onder roverscouts adviseurs. Slechts een kwart van de roverscouts blijkt de roverscoutsgids te kennen (zie tabel 111 en vergelijk met paragraaf 4.14, tabel 61).

Tabel 111: Ken je de roverscoutsgids? (roverscouts)

Naam	Percentage
Ja	25,8%
Nee	74,2%
N	726

Daarbij blijkt ongeveer een derde van de roverscouts die de roverscoutsgids kennen, ook niet over een roverscoutsgids binnen de speltak te kunnen beschikken. Slechts een kwart van de roverscouts die de gids zeggen te kennen, blijkt er zelf één in bezit te hebben (zie tabel 112). Dat is ongeveer 6% van alle roverscouts.

Tabel 112: Beschik jij zelf of een andere roverscout of adviseur in je speltak over een roverscoutsgids? (roverscouts die de roverscoutsgids kennen, meerdere antwoorden mogelijk)

Naam	Percentage
Ja, ik heb er zelf een in mijn bezit	25,0%
Ja, sommige andere roverscouts van mijn speltak hebben een roverscoutsgids die we kunnen gebruiken	13,6%
Ja, alle roverscouts van mijn speltak hebben een roverscoutsgids aangeschaft	4,9%
Ja, een roverscoutsadviseur van mijn speltak heeft een roverscoutsgids die we kunnen gebruiken	11,4%
Ja, we hebben samen een roverscoutsgids voor de hele speltak	37,0%
Nee, er is voor zover ik weet binnen mijn speltak geen roverscoutsgids beschikbaar	32,1%
N	184

De roverscouts die over een roverscoutsgids kunnen beschikken, persoonlijk of via de speltak of roverscoutsadviseur, blijkt ongeveer de helft de bruikbaarheid voldoende of meer dan voldoende te vinden. Ruim een derde van de roverscouts (37%) die over een roverscoutsgids kunnen beschikken, geeft aan de gids niet te kennen (zie tabel 113).

Tabel 113: Wat vind je van de bruikbaarheid van de roverscoutsgids? (roverscouts)

Naam	Percentage
Slecht	2,4%
Matig	10,4%
Voldoende	20,0%
Redelijk	21,6%
Goed	8,8%
Weet ik niet, ik ken/gebruik de roverscoutsgids niet	36,8%
N	125

Met de roverscoutsgids wordt, net als voor de andere speltakken, getracht de speltak roverscouts te ondersteunen met een eigen programmaopzet. Uit de voorgaande tabellen blijkt dat de speltak roverscouts door de roverscouts zelf en door de groepen weliswaar als een volwaardige speltak wordt gezien, maar dat de roverscouts gids nauwelijks wordt gebruikt.

De roverscouts is daarbij ook gevraagd hoe belangrijk zij het vinden dat de roverscouts vanuit Scouting Nederland worden ondersteund met een eigen programma opzet. Slechts een kwart van de roverscouts (26,7% in totaal) geeft aan dit belangrijk of heel belangrijk te vinden (zie tabel 114).

Tabel 114: Hoe belangrijk vind je het dat de roverscouts vanuit Scouting Nederland worden ondersteund met een eigen programmaopzet? (roverscouts)

Naam	Percentage
Niet belangrijk	12,1%
Niet zo erg belangrijk	23,2%
Neutraal	38,0%
Belangrijk	22,8%
Heel belangrijk	3,9%
N	719

6.8 Doorstroom van explorers naar roverscouts

Ongeveer driekwart van de explorers geeft aan dat er binnen hun groep ook een speltak roverscouts is (75%). Ruim de helft van de explorers die aangeven dat er geen speltak voor roverscouts in hun groep is, zou dat echter wel graag willen (zie tabel 115).

Tabel 115: Is er bij jou in de groep een speltak (roverscouts) na de explorers? (explorers).

Naam	Percentage
Ja, daar wordt ik straks zelf lid van	66,2%
Ja, maar daar wordt ik straks geen lid van	9,2%
Nee, maar dat zou ik wel leuk vinden	9,6%
Nee, maar dat hoeft voor mij ook niet	8,1%
Weet ik niet	6,8%
N	716

Daar staat tegenover dat in totaal ook ruim 17% van de explorers aangeeft niet van plan te zijn om naar de roverscouts door te stromen, ook al zou dat in de groep mogelijk zijn. Studie, leiding zijn of andere bezigheden die tijd kosten worden naar verhouding het meest genoemd, maar ook wordt meerdere malen genoemd dat de roverscouts niet geschikt of leuk genoeg gevonden worden om lid van te zijn. In bijlage 6 is het overzicht opgenomen van opgegeven redenen.

6.9 Leeftijdsgrens roverscouts

In 2008 is besloten de officiële eindleeftijd voor roverscouts te verlagen van 23 naar 21 jaar. Aan explorers en huidige roverscouts is gevraagd wat nu de feitelijke situatie is in hun groep en wat zij hiervan vinden. Slechts 17,8% van de respondenten geeft aan dat de eindleeftijd van de roverscouts in hun groep maximaal 20 of 21 jaar is en ongeveer de helft (50,5% in totaal) geeft aan dat de maximumleeftijd hoger is dan 21 jaar. Opvallend is dat maar liefst een derde van de respondenten (32,7%) aangeeft niet precies te weten wat de eindleeftijd is bij de speltak roverscouts in de groep (zie tabel 116).

Tabel 116: Wat is de eindleeftijd bij de roverscouts in jullie groep? (explorers en roverscouts met speltak roverscouts in groep)

Naam	Percentage
20	1,4%
21	16,4%
22	5,6%
23	13,3%
24	4,8%
25	4,3%
26	0,5%
27	0,7%
Er is geen maximum leeftijd	20,3%
Weet ik niet	32,7%
N	1320

Aan de explorers en roverscouts van groepen met een speltak roverscouts waarbij de eindleeftijd hoger ligt dan 21 jaar is vervolgens gevraagd wat ze hiervan vinden. Bijna de helft van de respondenten (46,8%) vindt dat leeftijd wel hoger mag liggen dan 21 jaar. De meeste van de overige respondenten maakt het niet zoveel uit of heeft hier geen idee over (46,6% in totaal), zie tabel 117.

Tabel 117: De officiële eindleeftijd voor roverscouts is 21 jaar. In jouw groep ligt die eindleeftijd hoger, wat vind je daarvan?

Naam	Percentage
Ik vind een eindleeftijd van 21 jaar eigenlijk beter passen	6,6%
Van mij mag de eindleeftijd wel hoger zijn dan 21 jaar	46,8%
Het maakt me niet zoveel uit	39,8%
Weet niet / geen idee	6,8%
N	1297

Aan de respondenten die hebben aangegeven dat wat hen betreft de eindleeftijd wel hoger mag liggen dan 21 jaar, is vervolgens weer gevraagd naar welke eindleeftijd voor roverscouts hun voorkeur dan wel naar uitgaat. Wat hen betreft blijkt er een grote voorkeur te zijn (68%) voor een eindleeftijd tussen de 23 en 25 jaar, terwijl ongeveer een kwart (24,7%) vindt dat er geen maximum leeftijd zou moeten zijn (zie tabel 118).

Tabel 118: Je hebt aangegeven dat de eindleeftijd hoger mag zijn dan 21 jaar. Naar welke eindleeftijd voor roverscouts gaat jouw voorkeur uit? (explorers en roverscouts).

Naam	Percentage
22	5,6%
23	23,6%
24	18,9%
25	25,5%
26	5,1%
27	2,6%
28	2,6%
29	0,7%
30	4,0%
Geen maximum leeftijd	24,7%
N	607

6.10 Roverway 2018

In de zomer van 2018 is een grote internationale Scoutingactiviteit voor roverscouts georganiseerd in Nederland: Roverway 2018. Tijdens de wervingsperiode voorafgaande aan Roverway bleken naar verhouding weinig Nederlandse deelnemers zich aan te melden. Op verzoek van het Nederlands contingent van Roverway hiervoor een vraag in de enquête meegenomen (in maart 2018). Uit de reacties van de respondenten blijkt dat inderdaad maar een klein aantal roverscouts zich enkele maanden voorafgaande aan de Roverway zich hiervoor hadden ingeschreven of van plan waren dat nog te doen. Meer opvallend is dat, ondanks alle communicatie hierover op de website, @-scout, social media en nieuwsbrieven, bijna 39% van de roverscouts enkele maanden voorafgaande aan het evenement blijkbaar nog niet op de hoogte waren van Roverway (zie tabel 119).

Tabel 119: Ben je op de hoogte van Roverway 2018?

Naam	Percentage
Ja, ik wist dat Roverway 2018 in Nederland is en heb me ingeschreven	2,3%
Ja, ik wist het en ga me nog inschrijven	1,1%
Ja, ik wist het maar doe er niet aan mee	58,0%
Nee, dat wist ik niet	38,6%
N	728

7 Recapitulatie, conclusies en aanbevelingen

7.1 Inleiding

In 2010 is een nieuwe Scouting spelvisie en –methode ontwikkeld. Met dit onderzoek wordt inzicht verkregen in de toepassing van de op de spelvisie gebaseerde nieuwe spelmethode sinds de introductie in 2010 (7.2), de huidige kwaliteit van de activiteitenprogramma's (7.3) en de ondersteuningsbehoeften hiervoor vanuit Scoutinggroepen (7.3).

In totaal hebben bijna 4000 respondenten aan het onderzoek deelgenomen, bestaande uit:

- 1219 (ouders van) bevers, welpen en scouts
- 285 explorers
- 940 speltak(bege)leiding en roverscoutsadviseurs
- 294 praktijkbegeleiders
- 1480 oudere explorers en jonge roverscouts

7.2 Evaluatie introductie nieuwe spelmethode

De in 2010 vernieuwde Scouting spelmethode is breed bekend en de elementen van de spelmethode en doorlopende leerlijn komt in de activiteitenprogramma's van veel groepen naar voren, al zitten hier soms wel flinke verschillen in tussen groepen onderling en tussen de leeftijdsgroepen onderling.

Participatie

De Scoutingmethode gaat uit van toenemende zelfstandigheid en daarmee gepaard gaande afnemende begeleiding. Naarmate leden lid zijn van een oudere speltak krijgen zij meer invloed op – en verantwoordelijkheid voor – het eigen activiteitenprogramma.

Vanaf de bevers naar de scouts blijkt er weliswaar een toename in de mate waarin jeugdleden om ideeën worden gevraagd, maar gebeurt dit in het algemeen slechts op beperkte schaal. Zelfs bij de scouts worden de jeugdleden nog maar bij ongeveer een derde van de speltakken regelmatig of vaak om ideeën gevraagd. Dit staat in schril contrast met de explorers en roverscouts, die grotendeels zelf verantwoordelijk voor hun programma zijn. Er blijkt een aanzienlijke 'knip' te zijn tussen de participatie van scouts, die vooral alleen nog om ideeën worden gevraagd, en de participatie van explorers die net als roverscouts het programma meestal zelf bedenken.

Werken in subgroepen

Vanuit de spelmethode wordt per leeftijdsgroep een voorkeurs organisatievorm geadviseerd, zoals het werken met wisselende groepjes bij bevers, het werken met vaste subgroepen bij welpen en scouts en het meer teamgericht werken bij explorers en roverscouts.

In het algemeen blijken de voor de verschillende leeftijdsgroepen geadviseerde organisatievorm te worden gevolgd.

Progressiesysteem

Het systeem om de doorlopende leerlijn en de progressie in de ontwikkeling van vaardigheden te stimuleren, waarderen en te kunnen bijhouden wordt binnen de spelmethode vormgegeven door een breed aanbod aan badges, insignes en awards.

Uit het onderzoek blijkt dat dit systeem vooral voor bevers, welpen en scouts een succes is. Ongeveer driekwart van de speltakken welpen en scouts en bijna 88% van de speltakken bevers werkt met de voor de leeftijdsgroep bedoelde badges en insignes en gebruikt daarbij de geheel of gedeeltelijk de aangeboden handvatten (zoals de insigne-eisen).

Het werken met badges/insignes blijkt daarbij onder meisjesspeltakken nog populairder te zijn dan onder gemengde of jongensspeltakken. Ook blijkt een grote meerderheid van de jeugdleden van deze speltakken die nog niet met badges/insignes werken het (erg) leuk te vinden dit ook te gaan doen.

Dit staat in schril contrast met de explorers en roverscouts. Bij de explorers blijkt nog slechts 16% van de speltakken met de voor deze speltak bedoelde insignes te werken (en vrijwel niet met de jaarbadges), maar ook in dit geval lijkt het ruim de helft van de explorers die nog niet met insignes werken het wel leuk dit te gaan doen. Bij de roverscouts blijken de bij de 'trajecten' behorende badges nog vrijwel helemaal niet gebruikt te worden.

Naast de badges en insignes per speltak, vormen de Europe, Development en International Award een speltakoverstijgend onderdeel van het progressiesysteem voor scout, explorers en roverscouts. De Awards blijken echter nog maar weinig gebruikt te worden.

Divers en afwisselend programma

Om groepen te ondersteunen in het organiseren van een divers en afwisselend activiteitenprogramma zijn acht activiteitengebieden ontwikkeld die voor elke speltak hetzelfde zijn. Daarbij wordt speltakken geadviseerd een langetermijnplanning van het activiteitenprogramma te maken.

De meeste speltakken blijken inderdaad een langetermijnplanning voor hun activiteitenprogramma te maken. Om te kunnen beoordelen of daarbij voldoende afwisseling in het programma is, is de respondenten gevraagd hun programmaplanning op te sturen. Uit analyse van deze planningen blijkt dat in het algemeen weliswaar alle activiteitengebieden aan bod komen, maar vooral de activiteitengebieden Uitdagende Scoutingtechnieken en Sport & Spel. Met name de activiteitengebieden Internationaal en Buitenleven komen naar verhouding zeer beperkt aan bod. Bij de bevers blijken de acht activiteitengebieden naar verhouding het meest evenwichtig aan bod te komen in het activiteitenprogramma, mogelijk doordat de themafiguren en de badges in het beverprogramma direct zijn gekoppeld aan de activiteitengebieden.

Spelen in thema

Voor de bevers en welpen is spelen in thema een belangrijk onderdeel van de spelmethode. Voor deze speltakken is dan ook een eigen themaverhaal ontwikkeld waarmee wordt beoogd de fantasie van de jeugdleden te prikkelen en aan te sluiten bij de fantasievolle beleavingswereld van kinderen in deze leeftijdsgroepen, maar ook de leiding te ondersteunen in het bedenken van uitdagende avonturen en activiteitenprogramma's.

Uit het onderzoek blijkt dat ongeveer 85% van de beverleiding en 73% van de welpenleiding gebruik maakt van het thema voor de eigen speltak. Bij beide leeftijdsgroepen wordt het thema daarbij vaak vertaald in de aankleding van het speellokaal, de namen van de leiding en de opening- en sluitingsceremonie. Opvallend is dat ruim 60% van de beverleiding het beverthema (zoals bedoeld) ook toepast in de activiteitenprogramma's, tegenover ongeveer 30% van de welpenleiding. Tijdens weekenden en zomerkampen wordt het welpenthema met 11% zelfs nog veel minder gebruikt. Ruim een kwart van de welpenleiding maakt dus helemaal geen gebruik van het welpenthema. Daarin blijkt geen verschil te zitten tussen speltakken met alleen jongens, gemengde speltakken of speltakken met alleen meisjes die tot voor 2010 met Bambilië nog een eigen thema hadden. De integratie van de kabouterspeltak in de welpenspeltak lijkt hiermee goed te zijn verlopen, maar de thematische invulling in de welpenspeltak blijkt in het algemeen vooral beperkt te blijven tot de aankleding en naamgeving.

7.3 Kwaliteit van de activiteitenprogramma's

De vertaling van het begrip 'kwaliteit van de activiteitenprogramma's' in het onderzoek is daarbij gebaseerd op de toekomstvisie 'Scouts uit te dagen zich persoonlijk te ontwikkelen en daarbij met elkaar veel plezier te beleven'. Hiervoor zijn in het onderzoek vier kwaliteitskenmerken gehanteerd:

1. Plezier (hoe 'leuk' vinden de leden de activiteitenprogramma's);
2. Uitdaging en ontwikkeling (voelen leden zich uitgedaagd en wat leren ze van Scouting);
3. Spelvisie- en methode, dat wil zeggen: zijn de activiteitenprogramma's gebaseerd op de elementen van de spelvisie en –methode (zoals in 7.2. beschreven);
4. Eigen waardering van de kwaliteit van de activiteitenprogramma's door leden en ouders.

Plezier

Eén ding is overduidelijk. De huidige leden vinden het leuk om lid van Scouting te zijn en nemen met plezier deel aan de activiteiten. De activiteiten worden daarbij door leden van alle speltakken meestal (erg) leuk gevonden en de (bege)leiding (erg) aardig.

Uitdaging en ontwikkeling

Scouting stelt zich ten doel haar jeugdleden uit te dagen zich persoonlijk te ontwikkelen. Hierin onderscheidt Scouting zich van een algemene vrijetijdsvereniging. Scoutinggroepen blijken daarbij over het algemeen ook bewust om te gaan met de ontwikkeling van hun leden. In ongeveer 83% van de speltakken wordt namelijk wel eens gesproken over wat de jeugdleden leren in de tijd dat ze lid van zijn van de speltak. Het overgrote deel van de (bege)leiding en roverscoutsadviseurs geeft ook aan te weten wat met de 'doorlopende leerlijn' wordt bedoeld., hoewel hierin wel verschillen zitten tussen de speltakken onderling. In de welpenspeltakken wordt naar verhouding wat vaker over wat jeugdleden leren gesproken dan bij de andere speltakken en bij de roverscouts wordt daar het minst over gesproken.

Daarbij is aan de (bege)leiding en roverscouts adviseurs gevraagd om terug te kijken naar hun eigen tijd bij Scouting en gevraagd om in eigen woorden aan te geven wat volgens hen de belangrijkste dingen zijn die zij bij Scouting hebben geleerd voor 'later' in hun leven, de zogenaamde 'life skills'. Daarbij blijkt het leren samenwerken veruit de meest genoemd lifeskills. Hieronder een overzicht van de top zeven:

1. Samenwerken
2. Leiderschap
3. Organiseren
4. Zelfstandigheid
5. Sociale vaardigheden
6. Outdoorskills
7. Creativiteit

Een uitdaging voor de vereniging zelf is het goed laten aansluiten van de doorlopende leerlijn tussen vooral de jongere en oudere speltakken, met in het bijzonder hoe om te gaan met de uitdaging die explorers en roverscouts wordt geboden.

Naar verhouding geven namelijk veel roverscouts aan niet op zoek te zijn naar extra uitdaging of ontwikkeling bij de roverscouts, maar vooral de gezelligheid met een vriendengroep te zoeken. Tegelijkertijd blijken veel roverscouts naast het jeugdlidmaatschap wel een uitdaging te vinden in het hebben van een nevenfunctie als kaderlid in de groep. In vrijwel alle speltakken voor roverscouts blijken er leden te zijn die bijvoorbeeld ook leidinggevende bij een andere speltak zijn. Dit heeft mogelijk een belemmerend of concurrerend effect op de behoefte van roverscouts om moeite en tijd te investeren in de eigen ontwikkeling en het zelf organiseren van uitdagende activiteiten.

Daarnaast lijkt het landelijk beleid en spelaanbod vanuit de vereniging niet goed aan te sluiten bij de praktijk van roverscouts. Veel stammen hebben een afwijkende maximum leeftijdsgrens (meestal ergens tussen de 23 en 25 jaar in plaats van 21 jaar) en het roverscoutsprogramma wordt door vrijwel geen enkele stam gevolgd. Desondanks beschouwen roverscouts zich in het algemeen wel als een volwaardige speltak, worden door de groep ook zo gezien, en organiseren met enige regelmaat activiteiten in hun speltak en voor de groep.

Explorers blijken in vergelijking met roverscouts ambitieuzer te zijn in het zoeken van uitdaging en ontwikkeling in hun speltak én als zij later zelf roverscout zijn. Dat lijkt hoop te bieden, maar blijkbaar veranderd er iets in deze ambitie als ze zelf roverscout zijn geworden. Ook blijkt het in twee derde van de speltakken al mogelijk te zijn voor explorers om tegelijkertijd een nevenfunctie als leiding voor een andere speltak te vervullen, terwijl dit 'officieel' niet de bedoeling is. Blijkbaar sluit het landelijk beleid voor deze leeftijdsgroep niet goed aan bij de behoefte van explorers om ook leiding te kunnen zijn en

bij de behoefte van groepen in het verwerven van nieuwe vrijwilligers door het organiseren van een goede doorstroming van jeugdleden naar vrijwilligersfuncties.

Een tekort aan vrijwilligers is daarbij een begrip dat op veel plaatsen in de vereniging terugkomt. Uit dit onderzoek blijkt dat in ongeveer een derde van de speltakken een tekort aan (bege)leiding of adviseurs wordt ervaren. Dit geldt voor alle speltakken. Opvallen daarbij is dat in het ervaren van een tekort aan (bege)leiding of adviseurs geen verschil is tussen groepen die wel of geen wachtlijst hebben.

Eigen waardering van de kwaliteit van de activiteitenprogramma's

De kwaliteit van de activiteitenprogramma's wordt door de ouders, jeugd- en kaderleden over het algemeen zeer positief beoordeeld, vooral bij de jongere leeftijdsgroepen (bevers t/m scouts). Dit neemt wat af (maar is nog steeds positief) bij de oudere leeftijdsgroepen (explorers en roverscouts).

De redenen die ouders van bevers, welpen en scouts noemen voor het lidmaatschap van hun kinderen hebben vooral te maken met de meerwaarde van Scouting voor de algemene ontwikkeling van hun kind, de leuke activiteiten en dat hun kind veel kennis en vaardigheden bij Scouting zou kunnen leren. Scouting blijkt daarbij voor de meeste ouders van de huidige leden geheel aan de verwachtingen te voldoen, alhoewel er voor 1 op de 10 ouders nog wel ruimte is voor verbetering op het gebied van uitdaging en diversiteit van het activiteitenprogramma en/of kwaliteit van leiding.

Ook praktijkbegeleiders zijn in het algemeen positief over de kwaliteit van de activiteitenprogramma's van de speltakken, alhoewel ook hier de kwaliteit voor de jongere leeftijdsgroepen gemiddeld hoger wordt gewaardeerd (bevers 8.2, welpen en scouts 7.4, explorers 6.8 en roverscouts 6.4). Daar waar praktijkbegeleiders de kwaliteit van het activiteitenprogramma een 6 of lager geven heeft dit vooral te maken met het te weinig spelen in thema (bevers, welpen) en te weinig afwisseling/diversiteit van het activiteitenprogramma (bevers, welpen, scouts).

Over de explorers wordt naar verhouding erg vaak genoemd dat er te weinig uitdaging, sturing en invulling van het programma is. Bij de roverscouts komt wordt daarbij vooral genoemd dat er een gebrek aan programma en motivatie is om activiteiten te ondernemen. Daarbij is aanvullend aan roverscouts gevraagd wat zij belangrijk vinden bij de roverscouts. Roverscouts blijken zelf vooral de gezelligheid en vrienden ontmoeten heel belangrijk te vinden, gevolgd door het samen activiteiten doen en het samen rond de bar of kampvuur hangen (met een drankje).

7.4 Ondersteuningsbehoeften

Leidinggevenden en adviseurs worden op verschillende manieren ondersteund in het organiseren van activiteitenprogramma's, zoals met boeken, informatie en speltips op de website, aanbod van workshops en trainingen vanuit de regio en via de praktijkbegeleider in de groep.

Daarnaast vormen ook ouders vaak een extra hulpbron in de ondersteuning van speltakken. Ongeveer 80% helpt zo nu en dan een handje, maar bijna driekwart van de ouders geeft aan nog wel wat meer te kunnen doen als dat nodig is.

Informatie en workshops/trainingen

De top vijf van onderwerpen die het meest in de belangstelling staan om informatie over te krijgen of een workshop/training over te volgen, zijn:

1. Uitgewerkte voorbeeldprogramma's
2. Internationale activiteiten
3. Werken met badges/insignes voor de speltak
4. Werken met vaste subgroepen
5. Werken in thema

- Ad 1. De behoefte aan uitgewerkte voorbeeldprogramma's blijkt ook uit de enorme belangstelling voor de activiteitenbank (www.activiteitenbank.scouting.nl), die maandelijks ruim 20.000 bezoekers trekt.
- Ad 2. Om in de behoefte aan ondersteuning op het gebied van internationale activiteiten te voorzien, is eind 2018 een nieuw spelteam Internationaal opgericht dat op basis van een eigen behoeften inventarisatie in 2019 een plan van aanpak ontwikkelt.
- Ad 3. Het werken met badges/insignes is een bestaand onderdeel van het ondersteuningspakket, waarbij in de beschrijving van het progressiesysteem in 7.2 al is aangegeven dat het werken met insignes/badges vooral bij de explorers en roverscouts nog extra aandacht vraagt.
- Ad 4. Het werken met vaste subgroepen is vooral bij de welpen en scouts van toepassing, waarbij voor de scouts al een boekje 'werken met ploegen' en een specifieke training voor (assistent)ploegleiders is ontwikkeld.
- Ad 5. Het werken met thema is vooral bij de bevers en welpen van toepassing. Dit komt terug in vrijwel elke vorm van ondersteuning, zoals de kompassen en gidsen, activiteitentips in de @-scout, brochures van regiospelen e.d. Opvallend is dat bij de welpen slechts in 30% van de speltakken het Junglethema wordt toegepast in de activiteitenprogramma's, terwijl hier toch een grote ondersteuningsbehoefte aan is. Om hier aan tegemoet te komen en tevens een impuls te geven aan de kwaliteit van het spelen in thema en de toepassing daarvan in de eigen activiteitenprogramma's, worden in 2020 twee themaweekenden voor welpenleiding georganiseerd in het kader van de viering van het 100-jarig jubileum van welpen in Scouting Nederland.

Kompassen en gidsen

Naast de informatie op de website en het aanbod aan workshops en trainingen, zijn er voor elke leeftijdsgroep één of meerdere boeken beschikbaar. Voor leiding van bevers, welpen en scouts is dat een kompas, voor explorerbegeleiders en roverscoutsadviseurs is dat een gids, die zowel door de begeleiders en adviseurs als door de jeugdleden zelf gebruikt kan worden. Hoewel het bij de ontwikkeling van de boeken de intentie was dat elke (bege)leider of adviseur zelf over een exemplaar zou beschikken, blijkt dat de boeken in verreweg de meeste gevallen per speltak worden aangeschaft. Over het geheel genomen wordt de bruikbaarheid van de boeken als 'redelijk' beoordeeld.

Wel blijken (bege)leiders en adviseurs minder over de boeken te beschikken naarmate de leeftijdsgroep ouder is. De gidsen voor explorers en roverscouts die zowel voor de begeleiders als adviseurs zijn bedoeld, worden door de jeugdleden naar verhouding weinig gebruikt. Ongeveer 1 op de 5 explorers kan over een explorergids beschikken en gebruikt deze ook. Bij de roverscouts is dat nog minder, slechts ongeveer 6% van alle roverscouts beschikt over een roverscoutsgids, terwijl deze als enige gids gratis te verkrijgen is.

Naast het lage gebruik van de roverscoutsgids, het niet aansluiten van het spelaanbod en leeftijdsgrenzen bij de huidige praktijk van roverscouts en de naar verhouding minder grote behoefte aan eigen ontwikkelingsdoelen, blijkt een groot deel van de roverscouts het zelf ook niet belangrijk te vinden dat de roverscouts vanuit de vereniging worden ondersteund met een eigen spelaanbod. Slechts ongeveer een kwart van de roverscouts geeft aan dit belangrijk te vinden. Daarbij dient aangetekend te worden dat er pas sinds 2012 sprake is van een eigen uitgewerkt spelaanbod voor roverscouts.

Praktijkbegeleiders

Met de herziening van het systeem van deskundigheidsontwikkeling in Scouting Nederland en daarmee de introductie van Scouting Academy, heeft de functie van praktijkbegeleider in groepen intrede gedaan. Al uit een eerdere evaluatie is de meerwaarde van de praktijkbegeleider voor de kwaliteit van de activiteitenprogramma's en de leidingteams naar voren gekomen (zie: *Evaluatie Scouting Academy, juni 2014*).

Uit dit recentere onderzoek is naar voren gekomen dat de mate waarin praktijkbegeleiders overleg hebben met (bege)leiding van de speltakken sterk varieert, maar dat de meeste praktijkbegeleiders minimaal een paar keer per jaar overleg hebben met de (bege)leiding van alle speltakken. Daarbij blijkt vaak aandacht te zijn voor de kwalificatie en overige deskundigheidsontwikkeling van leidinggevend, het functioneren van het team als geheel, de kwaliteit van het activiteitenprogramma, de omgang met jeugdleden en hoe het aanbod aan activiteiten per speltak goed op elkaar aansluit. Bijna driekwart van de praktijkbegeleiders is daarbij van mening dat de gesprekken die zijn voeren waardevol zijn voor de kwaliteit van de activiteitenprogramma's.

Daarbij blijkt het voor bijna alle praktijkbegeleiders voldoende duidelijk te zijn wat het verschil is tussen de rol van de praktijkbegeleider (deskundigheidsontwikkeling van leidinggevend en leidingteams t.b.v. de kwaliteit van het activiteitenprogramma) en de rol van de groepsbegeleider (samenstelling en goed functioneren van leidinggevend en leidingteams).

Met het project Spelkwaliteit is sinds 2014 getracht een extra impuls te geven om met behulp van de praktijkbegeleiders het gesprek binnen leidingteams op gang te krijgen over de kwaliteit van het activiteitenprogramma en de mogelijkheden dit verder te verbeteren. Hiervoor is een methodiek 'Power Up Your Game' ontwikkeld. Ongeveer twee derde van de praktijkbegeleiders die aan het project Spelkwaliteit heeft deelgenomen geeft aan dat dit hen heeft geholpen om met de leidingteams in hun groep het gesprek aan te gaan over de kwaliteit van het activiteitenprogramma.

Behoeftte aan eigen identiteit waterscouts

De behoefte aan (ondersteuning) van een eigen identiteit door waterscouts verdient aparte vermelding in dit onderzoek. Niet alleen blijkt dat een groot deel van de waterscouts die aan dit onderzoek hebben deelgenomen het belangrijk te vinden dat waterscouting binnen de vereniging Scouting Nederland een eigen gezicht heeft, maar ook dat slechts ongeveer een kwart van de bevroagde waterscouts het belangrijk vindt om samen met de land- en luchtscouts één vereniging te vormen.

7.5 Conclusies

De introductie in 2010 van de op de spelvisie gebaseerde vernieuwde Scouting spelmethode lijkt succesvol te zijn verlopen. De elementen van de spelmethode en doorlopende leerlijn komt in de activiteitenprogramma's van veel groepen naar voren. De kwaliteit van de activiteitenprogramma's in de speltakken worden door de ouders, jeugd- en kaderleden en praktijkbegeleiders over het algemeen zeer positief beoordeeld. De activiteiten worden daarbij door leden van alle speltakken meestal (erg) leuk gevonden en de (bege)leiding (erg) aardig. Scouting onderscheid zich daarbij van andere vormen van vrijetijdsbesteding door bewust om te gaan met de ontwikkeling van leden. Het bewust omgaan met de ontwikkeling van leden komt het meest naar voren in de uitwerking van de doorlopende leerlijn in de activiteitenprogramma's.

Wel zitten in de toepassing van de Scoutingmethode en de doorlopende leerlijn soms nog flinke verschillen tussen groepen onderling en tussen leeftijdsgroepen onderling. Zo komen de elementen van de Scoutingmethode en de doorlopende leerlijn in de activiteitenprogramma's van de oudere speltakken (explorers en roverscouts) in vergelijking met de jongere speltakken (bevers t/m scouts) minder goed uit de verf, wordt er minder gebruik gemaakt van het spelaanbod, wordt er minder uitdaging ervaren en is de waardering van de activiteitenprogramma's voor deze leeftijdsgroepen over het algemeen nog wel voldoende maar aanzienlijk lager. Daarbij is het een uitdaging voor de vereniging hoe de doorlopende leerlijn tussen de jongere speltakken aan te laten sluiten met de explorers en roverscouts.

Het ontbreken van de Scoutingmethode in het activiteitenprogramma komt het sterkst naar voren bij de roverscouts. Vrijwel geen enkele stam gebruikt het landelijke spelaanbod en driekwart van de stammen geeft aan ook geen behoefte te hebben aan een landelijk spelaanbod en komt vooral bij elkaar voor de gezelligheid en het ontmoeten van vrienden. Er worden bij de roverscouts ook minder

activiteiten gedaan dan bij de andere leeftijdsgroepen en de meeste leden hebben ook een andere (vrijwilligers)functie in de groep. Desondanks beschouwen roverscouts zich in het algemeen wel als een volwaardige speltak, worden door de groep ook zo gezien, en organiseren met enige regelmaat activiteiten in hun speltak en voor de groep. Niet zozeer het bestaansrecht van de roverscoutsspeltak staat ter discussie, als wel in hoeverre de roverscoutsspeltak nog wel via een landelijk spelaanbod ondersteund moet worden.

In de aansluiting tussen scouts en explorers is nog veel winst te behalen op het gebied van jeugdparticipatie, het progressiesysteem en het bieden van uitdaging. Vooral de 'dip' in het gebruik van het progressiesysteem (insignes en awards) na de scouts is opvallend en lijkt mogelijkheden te bieden voor een betere aansluiting in de doorlopende leerlijn en het bieden van meer uitdaging.

Over het algemeen blijkt er voor alle leeftijdsgroepen nog winst te behalen in de diversiteit van de activiteitenprogramma's, waarbij vooral de activiteitengebieden Internationaal en Buitenleven naar verhouding weinig worden toegepast. Bij de jongste speltakken (bevers en met name de welpen) lijkt de meeste winst te behalen in het versterken van het spelen in thema.

Leidinggevend en adviseurs wordt op verschillende manieren ondersteund in het organiseren van kwalitatief goede activiteitenprogramma's (zoals de gidsen en kompassen, het insignepakket, informatie via de website, speltips in @-scout en de activiteitenbank, workshops en trainingen, voorbeeldfunctie landelijke ledenactiviteiten etc.). Daarbij valt op dat het relatief kostbare boekenpakket veel minder wordt gebruikt dan beoogd. Geen boek per leidinggevende, maar hooguit één boek per speltak (of groep). Bij de oudere leeftijdsgroepen (explorers en roverscouts) blijkt helemaal geen behoefte meer te zijn aan een eigen programmaboek. Daarentegen blijken onder andere de speltips in @-scouts en activiteitenbank, het insignepakket en de workshops en trainingen veelvuldig gebruikt te worden.

Er worden veel vormen van ondersteuning vanuit de vereniging geboden, maar het landelijk beleid blijkt aan de andere kant niet altijd aan te sluiten bij de praktijk en de ondersteuningsbehoeften van de groepen.

Zo staat het beleid ten aanzien van explorers die tegelijkertijd leiding kunnen zijn haaks op de praktijk en behoeften hierin van zowel de jongeren aan extra uitdaging als de groepen in verwerven van extra leidinggevend. Vanuit de beleid is het de bedoeling dat jongeren onder de 17 jaar nog geen leiding kunnen worden, terwijl dit in de praktijk veelvuldig gebeurt. Dit met een reëel kwaliteitsrisico als gevolg: jongeren onder de 17 jaar die toch leiding zijn staan veelal niet als leiding geregistreerd en kunnen meestal niet deelnemen aan workshops, trainingen of andere vormen van deskundigheidsontwikkeling. Daarnaast gaat het mogelijk ook ten koste van de kwaliteit van het activiteitenprogramma voor explorers als zij tegelijkertijd ook leiding kunnen zijn. Er zijn geen richtlijnen of handvatten voor groepen hoe hier mee om te gaan (want het 'mag' niet) en de kwaliteit van het activiteitenprogramma te borgen. Daarbij nemen de groepen een potentieel aansprakelijkheidsrisico door jongeren een leidinggevende functie te laten vervullen terwijl zij hier vanuit het verenigingsbeleid te jong en onmachtig voor zijn.

Een goede doorstroming van jeugdliden naar vrijwilligersfuncties is voor veel groepen essentieel om te kunnen voortbestaan. Er is daarom een grote urgentie voor een goed afgestemd beleid en ondersteuningsaanbod dat groepen helpt hier op een goede en verantwoorde manier mee om te gaan. Beleid dat tegemoet komt aan de noodzaak voor een goede doorstroming, de kwaliteitsborging van het explorer- en roverscoutsprogramma en de rol/positie en aansprakelijkheid voor minderjarige jeugdliden.

Daarnaast sluit het landelijk beleid niet aan bij de gestelde maximum leeftijdsgrens van de roverscouts van 21 jaar. Er is in de praktijk een grote voorkeur voor een maximumleeftijd tussen de 23 en 25 jaar, ook onder de toekomstige en huidige jongere roverscouts. Er is vrijwel geen stam die de gestelde maximum leeftijd aanhoudt of wenst. Er is daarom weinig grond om de huidige maximum leeftijdsgrens te handhaven.

Naast ondersteuning in de vorm van producten, diensten en beleid, blijken ouders van jeugdleden vaak een extra hulpbron voor de groep te zijn. Ondanks dat veel ouders zo nu en dan al een handje helpen, geeft bijna driekwart van de ouders aan die nog wel wat meer te kunnen doen als dat nodig is. Deze extra ondersteuning ligt als het ware voor het oprapen, je hoeft er alleen maar om te vragen.

Tot slot is de behoefte aan een eigen identiteit door waterscouts het vermelden waard. Daarbij vindt slechts een kwart van de waterscouts het belangrijk om samen met de land- en luchtscouts één vereniging te vormen. Bij het tegemoet komen aan de eigen identiteit dient daarom rekening gehouden te worden met eenheid van de vereniging.

7.6 Aanbevelingen

De concept uitkomsten en conclusies van dit onderzoek zijn in mei 2018 besproken tijdens een bijeenkomst van het Landelijk team Spel en een aantal andere betrokkenen vanuit het cluster inhoud van het landelijk servicecentrum. Op basis van de hiervoor beschreven conclusies en de bespreking, de volgende aanbevelingen:

1. Zorgen voor een betere aansluiting van de doorlopende leerlijn in activiteitenprogramma's tussen de jongere speltakken enerzijds en explorers en roverscouts anderzijds, door:
 - Overbruggen 'kloof' in jeugdparticipatie scouts en explorers;
 - Betere aansluiting progressiesysteem, door bij explorers en roverscouts meer gebruik te maken van de succesformule van insigne pakket bij welpen en scouts.
2. Stimuleren van meer diversiteit in de activiteitenprogramma's door meer aandacht te schenken aan activiteitengebieden (zoals Buitenleven en Internationaal) die nu nog weinig aan bod komen.
3. Meer uitdaging bieden aan explorers en roverscouts, onder andere door:
 - het bieden van goede voorbeelden in programmasuggesties en in landelijke ledenactiviteiten (Exploraxxion);
 - meer aandacht aan bestaande mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling, zoals deelnemen aan internationale activiteiten, The International Award of Young People, Programma Scouting Talent of Gilwellcursus.
4. Doorgaan met en doorontwikkelen van bestaande succesvolle ondersteuningsvormen als activiteitenbank, insigne pakket, workshops en trainingen, maar bij een volgende vernieuwing van de spelmethode het uitbrengen van een nieuw boekenpakket heroverwegen.
5. Zorgen voor een betere aansluiting van landelijke beleid bij praktijk in de groep, door:
 - beleid te ontwikkelen en zo nodig bijpassende ondersteuning te bieden voor een goede doorstroming binnen groepen van jeugdleden naar vrijwilligersfuncties, waarbij rekening wordt gehouden met de kwaliteitsborging van het explorer- en roverscoutsprogramma en de rol/positie en aansprakelijkheid voor minderjarige jeugdleden;
 - aanpassing maximum leeftijdsgrens voor roverscouts van 21 naar 23-25.
 - in samenspraak met de doelgroep roverscouts (her)overwegen in hoeverre het landelijk spelaanbod voor roverscouts op de huidige wijze gehandhaafd moet worden en/of wat eventuele alternatieven zijn om deze speltak te ondersteunen
6. Specifieke aandacht voor de behoefte aan eigen identiteit bij de waterscouts, vanuit het principe eenheid in diversiteit.